

Tilstandsrapport for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune skoleåret 2019/2020

Forord

Tilstandsrapporten for videregående opplæring i Innlandet gir lokale og regionale politikere viktig styringsinformasjon. I rollen som skoleeier er det avgjørende å ha gode analyser av de mest sentrale elevresultater for å fatte gode beslutninger. Slik skal tilstandsrapporten være et sentralt verktøy for kvalitetsutvikling. Denne tilstandsrapporten trykkes før den har vært til behandling i fylkestinget, derfor er ikke de politiske vedtakene knyttet til rapporten inkludert. Det er viktig å understreke at de politiske vedtakene er en viktig del av dette kvalitetsarbeidet.

Tilstandsrapporten viser og tydeliggjør det systematiske gode kvalitetsarbeidet som utøves i administrasjonen og skolene. Det er et mål at tilstandsrapporten skal være lettlest, ryddig og med gode analyser. Dette er krevende innenfor et komplekst og sammensatt område, og spesielt for skoleåret 2019/2020.

Årets tilstandsrapport er den første for Innlandet fylkeskommune. Skoleåret 2019/2020 startet med to fylkeskommuner og avsluttet som en. Det medfører at enkelte av analysene og tallgrunnlaget er splittet mellom Oppland og Hedmark fylkeskommuner. I tillegg ble skoleåret 2019/2020 utfordrende på grunn av koronapandemien. Stengte skoler medførte at nettbasert undervisning fikk et stort løft, og fylkesrådmannen ønsker å berømme skolenes ledere og ansatte for den innsatsen som ble lagt ned for å få Innlandets elever gjennom et krevende skoleår 2019/2020.

Et av de mest markante resultatene gjengitt i årets tilstandsrapport er økningen i fullført og bestått pr skoleår og tilsvarende nedgang i fravær og andel sluttere. Resultatene må imidlertid ses i lys av den situasjonen som oppstod i siste halvdel av 2. semester, da koronapandemien førte til stenging av alle skolene.

I tillegg har SSB endret måten de måler gjennomføring i videregående opplæring etter 5 år, og dermed er denne statistikken ikke sammenlignbar med tidligere publiserte statistikker. Endringen i måling har blant annet gitt utslag i form av at Innlandet ligger litt under landsgjennomsnittet i gjennomføring etter 5 og 6 år.

Rapporten retter også oppmerksomhet til skolenes utviklingsarbeid for å bedre elevens resultater og gjennomføringsgrad gjennom fylkeskommunens helhetlige satsing på skolebasert kompetanseutvikling og profesjonelle læringsfellesskap. Dette arbeidet skal være en naturlig del av skolehverdagen og skolenes drift.

Vi håper at fylkets skoleeiere lar seg inspirere av Innlandet fylkeskommunes tilstandsrapport for videregående opplæring skoleåret 2019/2020. Den bør danne grunnlag for en dypere innsikt i viktige årsakssammenhenger innenfor det 13-årige skoleløpet.

Kompetanse og tannhelsesjef Tore Gregersen

Fylkesrådmann Tron Bamrud

Sammendrag

Sammenslåing til Innlandet fylkeskommune

Skoleåret 2019/2020 startet med Oppland og Hedmark fylkeskommuner og avsluttet som Innlandet fylkeskommune. Innlandet fylkeskommune eier og drifter 23 videregående skoler.

Deler av tallgrunnlaget i denne rapporten er splittet mellom Oppland og Hedmark fylkeskommuner da tallgrunnlaget ikke har latt seg slå sammen. Fylkessammenslåingen mellom Hedmark og Oppland til Innlandet fylkeskommune fra 01.01.20 gjør at Tilstandsrapporten for skoleåret 2019/2020 ikke kan sammenlignes med tidligere tilstandsrapporter.

Spesielle forhold skoleåret 2019/2020

Koronapandemien førte til at alle skoler i Norge stengte i mars 2020. Vurderingsgrunnlaget skolene og lærerne normalt sett får i skolehverdagen ble som følge av dette endret. Hele skolenorge fikk et stort positivt digitalt undervisningsløft, selv om bakgrunnen for dette var ufrivillig. Det ble våren 2020 ikke gjennomført noen ordinære eksamener i videregående opplæring. Videre ble fraværsreglene midlertidig endret. Dette har ført til at statistikken for skoleåret 2019/2020 påvirkes. Årets resultater blir dermed ikke direkte sammenlignbare med tidligere års resultater da analyser viser at koronapandemien har hatt en stor påvirkning på skoleårsresultatene.

Statistisk sentralbyrå endret måten de måler gjennomføring i videregående opplæring våren 2020. Fra våren 2020 skiller SSB på studieforberevende utdanningsprogram og yrkesfaglige utdanningsprogram. Det betyr at elever som startet på studieforberevende utdanningsprogram måles etter fem år, mens de elevene som begynte på yrkesfaglige utdanningsprogram måles etter seks år. Statistikken er ført tilbake til 2006, men vil ikke være direkte sammenlignbar med tidligere publiserte tilstandsrapporter for Oppland og Hedmark fylkeskommuner.

Styrke fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle

Gjennom regionreformen har fylkeskommunen fått en tydeligere strategisk rolle i utvikling av den regionale kompetansepolitikken. Fylkeskommunen har fått økt ansvar for at innbyggerne har den kompetansen samfunnet og arbeidslivet etterspør lokalt og regionalt. Fylkeskommunen har også fått et større ansvar på integreringsfeltet gjennom å ivareta flykningers og innvandreres behov for opplæring som møter arbeidsmarkedets behov for kompetanse.

Et viktig område for Innlandet fylkeskommune er karriereveiledning. Karriereveiledning bidrar til bedre samsvar mellom befolkningens valg av utdanning og arbeid og arbeidslivets behov for kompetanse. Fylkeskommunen har fått et tydeligere og mer omfattende ansvar for karriereveiledning gjennom lovfesting av retten til karriereveiledning. Innlandet fylkeskommune tar overordnet ansvar for å bedre samsvaret mellom etterspørsel etter arbeidskraft i arbeidslivet og den enkeltes utvikling og anvendelse av egen kompetanse i egen region. Det innebærer oppdatering av regionale planer, utarbeidelse av et godt kunnskapsgrunnlag og samarbeid med kompetanseaktørene regionalt. Det er rettet særlig oppmerksomhet mot at regionen får dekket sitt behov for oppdatert faglært arbeidskraft.

Virksomhetsdata

I skoleåret 2019/2020 var elevtallet 12517 ved de 23 videregående skolene i Innlandet fylkeskommune. Elevtallet i videregående opplæring i Innlandet er sett over flere år synkende, og antall elever fordelt på trinn i grunnskolen viser at elevtallet i videregående skole vil fortsette å gå ned i Innlandet i årene som kommer. Etableringen av private skoler sammen med elevtallsprognosene innebærer at det løpende må foretas vurderinger av skoletilbudet i videregående opplæring i fylket.

Elevers fagvalg til Vg1 er stabilt fra år til år, selv om det er noen endringer å se både i søkemønster og i antall elever på de ulike utdanningsprogrammene. Når det gjelder søkningen til skoleåret 2019/2020 er det en økning i antall elever på yrkesfaglige utdanningsprogram. Nasjonalt er det fremdeles flere som

søker til studieforbereende utdanningsprogram, men inntaket for 2019 i Innlandet viser at 56,7 % av søkerne med ungdomsrett valgte et yrkesfaglig utdanningsprogram som førsteønske på Vg1.

Et mål er å redusere omvalg, det vil si å redusere antall elever som begynner på nytt utdanningsprogram eller programområde. 6,1 % av elevene på Vg1 og Vg2 skoleåret 2018/2019 foretok omvalg til sitt utdanningsprogram skoleåret 2019/2020.

Skoleåret 2019/2020 var det 1277 søkere til inntak etter individuell vurdering. Dette utgjør 9 % av totalt antall primærskolere. Av de 1277 søkerne ble 1070 (83,8 %) tatt inn etter individuell vurdering. Dette utgjorde 8,4 % av totalt antall inntatte elever for dette skoleåret. Av de 1070 som ble tatt inn etter individuell vurdering var 160 minoritetsspråklige søkere med kort botid.

Gjennomføring videregående opplæring

Et felles overordnet mål for både tidligere Oppland og Hedmark fylkeskommuner er at flere gjennomfører videregående opplæring. Gjennomføring på systemnivå tar utgangspunkt i når elevene startet Vg1 første gang, og beskriver elevenes status etter fem år for studieforbereende og seks år for yrkesfaglig utdanningsprogram. Tallene som ble publisert i 2020 gjelder derfor elever som startet Vg1 første gang i 2013, og gir status for disse i 2018 (studieforbereende) og 2019 (yrkesfag). Innlandet fylkeskommune hadde for dette kullet en gjennomføring på 77,4 %. Det er 0,7 prosentpoeng under landsgjennomsnittet og en forbedring fra forrige år på 0,4 prosentpoeng. Innlandet fylkeskommune har med 2013-kullet økt gjennomføringen. Landsgjennomsnittet har økt med 0,5 prosentpoeng til 78,1 % fra forrige måling.

Jenter fullfører og består videregående opplæring i større grad enn gutter. Gjennomføringen er vesentlig høyere på studieforbereende utdanningsprogram enn på yrkesfaglige utdanningsprogram. På studieforbereende utdanningsprogram i Innlandet har både gutter og jenter i 2013-kullet en høyere gjennomføring enn landet. Likevel er det en nedgang sammenlignet med forrige år, og det er jenter på studieforbereende som har den største nedgangen. Selv om gutter på yrkesfaglig utdanningsprogram i 2013-kullet har lavest andel fullført og bestått i Innlandet, har de den største økningen fra 2012-kullet, og er nesten likt med landsgjennomsnittet. Jenter på yrkesfag har en svak økning og er under landsgjennomsnittet.

I tillegg til gjennomføringstallene fra SSB, har Innlandet fylkeskommune statistikk som beskriver graden av gjennomføring pr. skoleår i Innlandet. Tallene viser hvor mange elever som fullfører og består det skoleåret de er inne i. Gjennomføring pr skoleår for skolene i Innlandet for skoleåret 2019/2020 er på 90,9 %. Dette er en økning på 3,4 prosentpoeng fra skoleåret 2018/2019, og er det beste årsresultatet for denne indikatoren som er målt. I analyseverktøyet Hjernen & Hjertet ligger Innlandet 0,8 prosentpoeng over landsgjennomsnittet på denne indikatoren.

Fullført og bestått pr skoleår er det beste resultatet noen gang målt for Innlandet fylkeskommune. Resultatet må imidlertid ses i lys av den situasjonen skolene havnet i når Koronapandemien førte til stengte skoler. Koronapandemien førte til at ingen ordinære eksamener ble gjennomført våren 2020. Dette påvirker resultatet i positiv retning for fullført og bestått pr skoleår.

Sluttene

Andelen elever som slutter i løpet av skoleåret har i Innlandet de fire siste årene vært stabilt. Nasjonalt har det vært en svak nedgang. For skoleåret 2019/2020 har det både i Innlandet og nasjonalt sluttet 2,9 % av elevene. Dette er lavt sammenlignet med forrige skoleår. Det er prosentvis flest elever på yrkesfaglige utdanningsprogram som har sluttet. Det er like mange jenter og gutter som slutter på studieforbereende utdanningsprogram og på yrkesfaglige utdanningsprogram. På påbygg er det prosentvis flest jenter som slutter. Som for indikatoren fullført og bestått pr skoleår må dette ses i sammenheng med koronapandemien.

Fravær

For skoleåret 2019/2020 ser en et kraftig fall i fraværet både for Innlandet og nasjonalt. Dette må også ses i sammenheng med koronapandemien og endringen av fraværsreglene. Direkte sammenligninger med tidligere år blir lite relevant da forskjellene i grunnlaget for sammenligningen er for stor.

Ser vi på kjønnsforskjeller i Innlandet for skoleåret 2019/2020, så har jenter et noe høyere fravær enn gutter samlet sett. På yrkesfaglige utdanningsprogram har jenter markert mer fravær enn gutter. På studieforberedende utdanningsprogram har gutter noe høyere fravær enn jenter. Dette gjelder også for påbygg til generell studiekompetanse.

Elevenes forutsetninger

Elevenes kompetanse og karakterer fra grunnskolen er det forholdet som har mest å si for om de gjennomfører videregående opplæring. Elevenes sosiale bakgrunn og foreldrenes utdanningsnivå spiller også en stor rolle. Samtidig kan betydningen av å gå på en skole med høyt bidrag til elevenes læring, være like stor som betydningen av foreldrenes utdanningsnivå. Fylket ligger fortsatt blant de med lavest utdanningsnivå i landet når det gjelder andel av befolkningen med høyere utdanning, og det er store forskjeller mellom kommunene.

Det er mange og komplekse sammenhenger til frafall og manglende gjennomføring av videregående opplæring. Unge som ikke fullfører videregående opplæring er en heterogen gruppe, og det er mange ulike historier og forløp bak tallene i gjennomføringsstatistikken. Det er elevenes kunnskaper og ferdigheter fra grunnskolen, målt i karakterer på 10.trinn, som har sterkest direkte effekt på om en elev gjennomfører videregående opplæring. Elever med lave karakterer fra grunnskolen er derfor en risikogruppe når det gjelder å fullføre videregående opplæring.

Grunnskolepoengene¹ til elever som gikk ut av grunnskolene i Innlandet fylke i 2019/2020 er under landsgjennomsnitt. Gjennomsnittlig grunnskolepoeng i Innlandet har økt fra 41,8 i 2018/2019 til 42,9 i 2019/2020. Dette er det høyeste snittet målt i fylket siden innføringen av Kunnskapsløftet. Nasjonalt gjennomsnitt økte med 1,2 grunnskolepoeng fra 42 til 43,2. Det er fremdeles stor forskjell mellom kjønn – jenter har vesentlig bedre resultater fra grunnskolen enn gutter. Denne forskjellen finner vi også i øvrige fylker og nasjonalt. Kjønnsforskjellene er imidlertid litt større i Innlandet enn nasjonalt.

Karakterer i gjennomgående fag

På studieforberedende utdanningsprogram er det en positiv utvikling i alle fag i Innlandet fylkeskommune. I matematikk har også Innlandet et bedre resultat enn nasjonalt gjennomsnitt. I naturfag ligger Innlandet likt med det nasjonale gjennomsnittet, mens det for norsk og engelsk er 0,1 under nasjonalt gjennomsnitt.

På yrkesfaglige utdanningsprogram er resultatet i matematikk og naturfag likt med forrige år. I engelsk og norsk er det en positiv utvikling. Innlandet ligger likt med det nasjonale snittet i norsk, engelsk og matematikk, mens det er 0,1 under i naturfag.

Oppsummert er resultatene for skoleåret 2019/2020 positive sammenlignet med forrige skoleår og det nasjonale snittet for både yrkesfaglig og studieforberedende utdanningsprogram. Også for denne indikatoren må resultatene ses i sammenheng med koronapandemien.

Indikatorerne på karaktergjennomsnitt er et godt verktøy på skole- og klassenivå for å identifisere forhold som krever spesiell oppmerksomhet og eventuelt ekstraordinære tiltak.

Fag- og yrkesopplæringen

Fag- og yrkesopplæringen foretar sine resultatmålinger med telledato 31.12 hvert år. Utviklingen med å formidle søkere til lærekontrakter er positiv i Innlandet fylkeskommune. Formidlingen av søkere til

---

¹ Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer. Deretter ganges gjennomsnittet med 10.

lærekontrakt foregår nå i større grad tidligere i året. Tilgangen på læreplasser i Innlandet er i utgangspunktet god, men den er avhengig av konjunktursvingningene i næringslivet og det er utfordringer knyttet til søkerens mobilitet.

Fag-/svenneprøver og kompetanseprøver er sluttvurdering for alle som har fag-/svennebrev eller kompetansebevis som mål for sin opplæring. I 2019 ble det til sammen avlagt 2096 prøver i Innlandet. Resultatene fra gjennomførte prøver viser at de aller fleste består.

Overgangen mellom Vg2 og Vg3 er en av de mest kritiske overgangene med tanke på økt gjennomføring i videregående opplæring. Innlandet fylkeskommune har en god økning i andel elever med ordinær progresjon. Dette medfører at andelen elever som er ute av videregående opplæring, eller gjør repetisjon/omvalg, har gått ned.

Læringsmiljø

Et godt og inkluderende læringsmiljø bidrar til faglig læring og sosial trivsel. Andelen elever som deltar på Elevundersøkelsen i Innlandet fylkeskommune er høy, og svarprosenten for 2019/2020 er på 87 %.

Det er liten variasjon over tid i svarene og resultatene fra Elevundersøkelsen og Lærerundersøkelsen (denne er kun gjennomført i Hedmark) på fylkesnivå. Endringene er marginale fra år til år. Både Hedmark og Oppland ligger noe over landsgjennomsnittet i Elevundersøkelsen.

Vurderingspraksisen i skolen er viktig for læring. God vurderingspraksis underveis i opplæringen bidrar til å fremme elevenes læring. I Elevundersøkelsen er det flere spørsmål om vurdering og hvordan elevene opplever lærernes vurderingspraksis. Av svarene på spørsmålene i Elevundersøkelsen om vurdering er det høyest score på spørsmålene om læreren forklarer hva som er målene i de ulike fagene, hva det legges vekt på når skolearbeidet skal vurderes og om læreren forteller hva som er bra med arbeidet eleven gjør. Lavest score er det på spørsmålene om elevene får være med å foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet skal vurderes og om elevene får være med å vurdere arbeidet sitt.

Høsten 2019 svarte 2 % av elevene i Hedmark og 3,7 % av elevene i Oppland at de er blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene. Det er nedgang fra året før for Hedmarks elevene, mens det har vært en økning i antall elever som svarer at de blir mobbet i Oppland.

I både Hedmark og Oppland var det høsten 2019 flere gutter enn jenter som svarte at de ble mobbet på skolen, og mobbing er mer utbredt på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene enn på de studieforberedende utdanningsprogrammene.

Nasjonalt viser Elevundersøkelsen at det forekommer mobbing på nesten alle skoler. Arbeidet for et bedre skolemiljø og mot mobbing og krenkelser må derfor fortsette på alle skoler.

Spesialundervisning

I Oppland fylkeskommune hadde 276 elever enkeltvedtak i ett eller flere fag skoleåret 2019/2020. Dette utgjør 4,4 % av det totale elevantallet. I Hedmark fylkeskommune hadde 251 elever enkeltvedtak i ett eller flere fagskoleåret 2019/2020. Dette utgjør 3,9 % av det totale elevtallet.

Slått sammen til Innlandet fylkeskommune mottar 4,1% av elevene spesialundervisning i ett eller flere fag. Innlandet fylkeskommune har sammen med skolene etablert felles rutiner og prosedyrer for å følge opp de krav, forventinger og behov som kommer til uttrykk gjennom nasjonale og lokale styringsdokumenter, læreplan, lover og regler. Gjennom styrings- og utviklingsdialog og regelmessige stikkprøver følger skoleeier opp skolens arbeid med enkeltvedtak, individuelle opplæringsplaner, årsrapporter og om skolene benytter fagsystemet Elements til å dokumentere saksgang for spesialundervisning. Arbeidet evalueres som følge av tilsynene som fylkesmannen gjennomfører, og som konsekvens av fylkeskommunale kvalitetsvurderingssystemer og lokalt utviklingsarbeid.

Oppfølgingstjenesten

Oppfølgingstjenesten (OT) er en lovpålagt tjeneste, som skal kontakte ungdom i aldersgruppen 15 – 21 år som har rett til videregående opplæring, men som av ulike årsaker ikke er i offentlig videregående opplæring.

I skoleåret 2019/2020 var 2262 ungdommer i kontakt med OT. Dette er litt lavere sammenlignet med skoleåret 2018/2019 da tallet var 2631. Mange av ungdommene som var i kontakt med OT, var i eller kom i en eller annen form for aktivitet i løpet av skoleåret. De to viktigste årsakene til at ungdom kommer i kontakt med OT er at de enten ikke har søkt om opplæring eller at de har takket nei til den opplæringen de er tilbudt. Antall ungdom som ikke aktivitet har gått ned fra 376 i skoleåret 2018/2019 til 316 i skoleåret 2019/2020.

Voksnes læring

Hedmark og Oppland har organisert voksnes læring og karriereveiledning ulikt. I 2020 utredes framtidig organisering. Fram til ny organisering er på plass driftes aktiviteten som i 2019.

Det har i Innlandet fylkeskommune vært 1803 personer i opplæring siste år, hvor 60 % har gått yrkesfaglig løp. Det er flest deltakere på helse- og oppvekst, fulgt av bygg- og anleggsgag. Det er fremdeles stort behov for helsefagarbeidere og sykepleiere, så det vil fortsatt være viktig å rette innsatsen mot ufaglærte som mangler formell kompetanse på området.

802 voksne har avlagt fagprøve siste år, og dette viser at det er et stort behov for opplæring av voksne. Det er 799 personer som har tatt fag til generell studiekompetanse. Disse tar et eller flere fag i løpet av et skoleår.

Opplæring innen kriminalomsorgen

Fylkeskommunen har ansvaret for å gi grunnskoleopplæring og videregående opplæring til innsatte, jf. opplæringsloven § 13-2a. Kriminalomsorgen skal sørge for nødvendige lokaler til opplæringen som skjer i fengsel. Fengslene i Oppland og Hedmark, samt Friomsorgen, ble fra 01.01.20 slått sammen til Kriminalomsorgen Innlandet.

Gjøvik, Skarnes, Storhamar og Valdres videregående skoler står for gjennomføringen av opplæringen som skjer i fengslene. Opplæringstilbudet er tilpasset målgruppa. Koronapandemien har skapt utfordringer for opplæringen inne i fengslene. Et nært samarbeid mellom skole og fengsel har gjort det mulig å opprettholde noe opplæringsaktivitet under perioden med strenge tiltak knyttet til smittevern.

Opplæring innen institusjoner

Fylkeskommunen har ansvar for å ivareta rettighetene til opplæring for beboere og pasienter i helseinstitusjoner – rus og psykiatri, barnevern jf. Opplæringsloven §§ 13-2 og 13-3a. Ansvaret gjelder grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Fylkeskommunen sikrer ivaretagelse av grunnskoleopplæringen ved å inngå avtaler med kommuner der institusjonene ligger.

I tidligere Hedmark gis videregående opplæring i hovedsak i de videregående skoler.

I tidligere Oppland er det Karriere Oppland, ved karrieresenteret i Gjøvikregionen, som har ansvar for opplæringen.

Fagskole

Fagskole er en høyere yrkesfaglig utdanning med utdanningstilbud som varer fra ½ til 2 år og gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak.

Utdanningstilbudet ved Fagskolen Innlandet er viktig for å heve kompetansenivået med tanke på å få inn rett kompetanse på viktige felter i privat og offentlig sektor. De fleste studietilbud ved Fagskolen

Innlandet kan tas enten som heltidsstudier, deltidsstudier eller nettstudier med samlinger. Skoleåret 2019/2020 var det 233 studenter i heltidstilbud, 202 studenter i deltidstilbud og 810 studenter i nettbaserte tilbud hos Fagskolen Innlandet.

Innhold

Forord	1
Sammendrag	2
1 Sammenslåing til Innlandet fylkeskommune.....	9
2 Spesielle forhold skoleåret 2019/2020.....	9
3 Styrke fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle.....	9
4 Kvalitetssystem og kvalitetsarbeid - Nasjonale og lokale indikatorer	10
4.1 Opplæringsloven, målstruktur og fylkestingets vedtak.....	10
4.2 Systematisk kvalitetsarbeid for videregående opplæring i innlandet.	12
4.3 Det 13-årige opplæringsløpet i Innlandet.....	12
5 Videregående skoler.....	13
5.1 Virksomhetsdata for videregående skoler	13
5.1.1. Elevtallsutvikling	13
5.1.2. Inntak og omvalg	13
5.1.3. Inntak etter individuell vurdering.....	14
5.1.4. Ressursbruk	14
5.2 Gjennomføring	15
5.2.1. Gjennomføring på systemnivå.....	15
5.2.2. Gjennomføring pr skoleår.....	19
5.2.3. Elever som slutter i videregående skole.....	20
5.2.4. Fravær i videregående skole.....	21
5.2.5. Karakterer i gjennomgående fag	21
5.3 Sammenhenger når det gjelder gjennomføring av videregående opplæring	22
5.3.1. Elevenes forutsetninger ved inngangen til videregående opplæring.....	23
5.3.2. Utdanningsnivå i Innlandet og foreldres betydning for barnas læring i skolen.....	25
5.3.3. Skolens betydning.....	27
5.3.4. Tiltak for økt læringsutbytte i Innlandet.....	29
6 Fag- og yrkesopplæring	32
6.1 Godkjente lærekontrakter i Innlandet.....	33
6.2 Fag-/svenneprøver og kompetanseprøver	33
6.3 Overgang fra Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram	34
6.4 Kvalitetsutvikling i fagopplæringen	35
6.5 Skolekonkurranser for elever på yrkesfag	35
7 Læringsmiljø	36
7.1 Elevundersøkelsen.....	37
7.2 Mobbing og krenkelser.....	39
8 Spesialundervisning.....	40
8.1 Vedtak om spesialundervisning.....	40
9 Rådgivningstjenesten	41
10 Oppfølgingstjenesten	42
11 Internasjonalt servicekontor	43
12 Voksnes læring	44
13 Opplæring innen kriminalomsorgen.....	46
14 Opplæring innen institusjoner.....	46
15 Fagskole.....	47
16 Vurdering og konklusjon.....	47
Referanser	49

1 Sammenslåing til Innlandet fylkeskommune

Skoleåret 2019/2020 startet med Oppland og Hedmark fylkeskommuner og avsluttet som Innlandet fylkeskommune. Innlandet fylkeskommune eier og drifter 23 videregående skoler. Det har vært utfordrende å samle alle skoler under felles administrasjon og ikke minst til felles satsing og tiltaksgjennomføring. Sammenslåingen medfører at det er lagt ned et stort arbeid i å fremskaffe statistikk og analyser av resultater for Innlandet fylkeskommune. Deler av tallgrunnlaget er i denne rapporten likevel splittet mellom Oppland og Hedmark fylkeskommuner da tallgrunnlaget ikke har latt seg sammenslå. Fylkessammenslåingen mellom Hedmark og Oppland til Innlandet fylkeskommune fra 01.01.20 gjør at Tilstandsrapporten for skoleåret 2019/2020 ikke kan sammenlignes med tidligere tilstandsrapporter.

2 Spesielle forhold skoleåret 2019/2020

Koronapandemien

Koronapandemien førte til at alle skoler i Norge stengte i mars 2020. Undervisningen fortsatte ved hjelp av digitale hjelpemidler. Vurderingsgrunnlaget skolene og lærerne normalt sett får i skolehverdagen ble som følge av dette endret. Hele skolenorge fikk dermed et stort positivt digitalt undervisningsløft, selv om bakgrunnen var ufrivillig. Det ble våren 2020 ikke gjennomført noen ordinære eksamener i videregående opplæring. Videre ble fraværsreglene midlertidig endret. Dette har ført til at statistikken for skoleåret 2019/2020 påvirkes. Årets resultater blir dermed ikke direkte sammenlignbare med tidligere års resultater da analyser viser at koronapandemien har hatt en stor påvirkning på skoleårsresultatene. Det er særlig indikatorene fullført og bestått pr skoleår, fravær og andel sluttere som er påvirket.

Endring i måling av gjennomføring fra SSB

Statistisk sentralbyrå endret måten de måler gjennomføring i videregående opplæring våren 2020. Tidligere har de målt gjennomføring i videregående opplæring fem år etter at eleven første gang begynte i videregående opplæring. Fra våren 2020 skiller SSB på studieforberedende utdanningsprogram og yrkesfaglige utdanningsprogram. Det betyr at elever som startet på studieforberedende utdanningsprogram måles etter fem år, mens de elevene som begynte på yrkesfaglige utdanningsprogram måles etter seks år. Gjennomføringsstatistikken for 2019 og 2020 har dermed samme elevgrunnlag, de som startet for første gang i videregående opplæring i 2013. Statistikken er ført tilbake til 2006, men vil ikke være direkte sammenlignbar med tidligere publiserte tilstandsrapporter for Oppland og Hedmark fylkeskommuner.

3 Styrke fylkeskommunens samfunnsutviklerolle

Gjennom regionreformen har fylkeskommunen fått en tydeligere strategisk rolle i utvikling av den regionale kompetansepolitikken. Fylkeskommunen har fått økt ansvar for at innbyggerne har den kompetansen samfunnet og arbeidslivet etterspør lokalt og regionalt. Fylkeskommunen har også fått et større ansvar på integreringsfeltet gjennom å ivareta flykningers og innvandreres behov for opplæring som møter arbeidsmarkedets behov for kompetanse.

Innlandet fylkeskommune vil i tråd med kompetansereformens føringer legge strategiske planer for samfunnsutviklingen i vår region, og kompetanse- og utdanningspolitikken vil være en vesentlig del av den regionale planleggingen i Innlandet. Innenfor denne rammen vil fylkeskommunen legge til rette for å styrke sammenhengen mellom nærings- og kompetansepolitikken noe som er vektlagt i Innlandsstrategien.

Et viktig styringsdokument for fylkeskommunene fremover, er Meld. St. 14 (2019–20) «Kompetansereformen – Lære hele livet». Meldingen oppsummerer fylkeskommunenes styrkede kompetansepolitiske rolle, og viser hvordan fylkeskommunene skal bidra til regionale og lokale løsninger tilpasset regionenes fortrinn og muligheter.

Arbeids- og næringslivet står overfor en omstilling som vil gå raskere enn tidligere. I årene framover vil teknologiutvikling, klimautfordringer, internasjonalisering, endring i næringsstruktur, innvandring og aldring i befolkningen være utviklingstrekk som påvirker kompetansebehovene på alle områder i arbeids- og næringslivet. Økt bruk av digitalisering, robotisering og automatisering kan føre til bortfall eller endring av mange jobber, samtidig legger det til rette for utvikling av nye typer jobber. Evne til kompetansebasert omstilling og nyskaping/innovasjon vil bli helt avgjørende for økt produktivitet og konkurransekraft i arbeids- og næringslivet. Det vil være like stort behov for å rekruttere gode fagarbeidere som personer med høyere utdanning.

Et viktig område for Innlandet fylkeskommune er karriereveiledning. Karriereveiledning bidrar til bedre samsvar mellom befolkningens valg av utdanning og arbeid og arbeidslivets behov for kompetanse. Fylkeskommunen har fått et tydeligere og mer omfattende ansvar for karriereveiledning gjennom lovfesting av retten til karriereveiledning. Innlandet fylkeskommune tar overordnet ansvar for å bedre samsvaret mellom etterspørsel etter arbeidskraft i arbeidslivet og den enkeltes utvikling og anvendelse av egen kompetanse i egen region. Det innebærer oppdatering av regionale planer, utarbeidelse av et godt kunnskapsgrunnlag og samarbeid med kompetanseaktørene regionalt. Det er rettet særlig oppmerksomhet mot at regionen får dekket sitt behov for oppdatert faglært arbeidskraft. Fylkeskommunen styrer dimensjoneringen av fag- og yrkesopplæringen i samarbeid med partene i arbeidslivet, og vil ta hensyn både til nasjonale mål, søkerens ønsker og behovet innlandsamfunnet har for ulike typer videregående opplæring. Fylkeskommunen har et spesielt ansvar for at det tilbys fagskoleutdanning i Innlandet som svarer opp behovene for kompetanse som arbeidslivet har.

Fylkeskommunene kan ikke alene sørge for at tilbud og etterspørsel etter kompetanse i regionen balanseres. Kunnskapen om kompetanseutfordringer regionalt må inngå i vurderingene når universiteter og høyskoler utvikler og dimensjoner studieporteføljen. En styrket dialog mellom forvaltningsnivå om regionale kompetanseutfordringer er nødvendig.

4 Kvalitetssystem og kvalitetsarbeid - Nasjonale og lokale indikatorer

4.1 Opplæringsloven, målstruktur og fylkestingets vedtak

Det er fastsatt i opplæringsloven § 13-10 at skoleeier skal utarbeide en årlig rapport om tilstanden i opplæringen, knyttet til læringsresultater, gjennomføring og læringsmiljø. Den årlige rapporten skal behandles av skoleeier, dvs. fylkestinget.

Systematisk kvalitetsarbeid for videregående opplæring i Innlandet skal sikre at fylkeskommunen har et forsvarlig system for å vurdere om lov og forskrift overholdes og som sikrer elever, lærlinger, lærekandidater og deltakeres rettigheter.

Fylkessammenslåingen mellom Hedmark og Oppland til Innlandet fylkeskommune fra 01.01.20 gjør at Tilstandsrapporten for skoleåret 2019/2020 ikke kan sammenlignes med tidligere tilstandsrapporter.

Aktiviteten tar utgangspunkt i overordnede målsettinger i tidligere Oppland fylkeskommune og i Hedmark fylkeskommune som er knyttet til økt gjennomføring og bedre resultater i videregående opplæring.

Tilstandsrapporten for skoleåret 2019/2020 legger fram resultater og faktabasert informasjon knyttet til de målene som er satt, samt en faglig analyse og drøfting av disse.

Disse tre fokusområder har stått fast over flere år i Oppland fylkeskommune	Målstuktur for Hedmark fylkeskommune
Økt læringsutbytte: (inkl. resultater i elevundersøkelsen, karakterutvikling)	Hovedmål: God kvalitet og høy gjennomføring i videregående opplæring

Økt samarbeid skole-arbeidsliv: (inkludert resultater i elevundersøkelsen, overgang til læreplass)	Delmål: Øke andel elever som fullfører og består videregående opplæring
Økt gjennomføring: Disse to områdene har hatt høy prioritet de senere år. – Flere fullfører videregående opplæring, men forskjellen mellom studieforbereidende og yrkesfag er fortsatt for stor. – Oppland har for mange elever som slutter i videregående.	Delmål: Øke andelen elever med direkte overgang til neste trinn i utdanningsløpet
	Delmål: Øke karaktersnittet for avgangselever
	Delmål: Redusere elevfraværet

Tabell 1 – Fokusområder i Oppland fylkeskommune og målstruktur Hedmark fylkeskommune

Tilstandsrapporten skal rapportere på politiske beslutninger og vedtak som er fattet. Fylkestingene i tidligere fylkeskommuner (Hedmark og Oppland) har i behandlingen av tilstandsrapport for skoleåret 2018/2019 gjort følgende vedtak:

I vedtak i fylkestinget 09.12.19 - Oppland fylkeskommune	I vedtak i fylkestinget 09.12.19 - Hedmark fylkeskommune
<ul style="list-style-type: none"> • Det er behov for tiltak som gir resultatforbedringer knyttet til følgende hovedutfordringer: <ul style="list-style-type: none"> a. Det er for mange elever som slutter i videregående opplæring. b. Det er for få elever som fullfører på normert tid. c. Utfordringen med gjennomføringen av opplæringen er aller størst på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilstandsrapporten for videregående opplæring i Hedmark 2018/2019 tas til orientering.
<ul style="list-style-type: none"> • Følger opp det påbegynte arbeidet med Regional plan for kompetanse med fokus på: <ul style="list-style-type: none"> - Det helhetlige opplæringsløpet - Økt utdanningsnivå og omstillingsevne i den voksne befolkningen i og utenfor arbeidslivet - Tilbud og etterspørsel etter kompetanse i tett samarbeidet med det lokale arbeidslivet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fylkestinget anbefaler at tiltakene rundt skolebasert kompetanseutvikling og profesjonelle læringsfelleskap videreføres inn i Innlandet fylkeskommune.
<ul style="list-style-type: none"> • Det anbefales at det rapporteres fortløpende til skoleeier og at erfaringene deles med skoler og lærebedrifter. Det bør rapporteres på status hvert kvartal, og skoleeier utarbeider effektive rapporteringssystemer. 	

Tabell 2 – vedtak fra tilstandsrapport 2018/2019 i Oppland og Hedmark fylkeskommuner

Tilstandsrapporten for skoleåret 2019/2020 legger fram resultater og faktabasert informasjon knyttet til målene presentert over, samt en faglig analyse og drøfting av disse.

4.2 Systematisk kvalitetsarbeid for videregående opplæring i innlandet.

Kvalitetsarbeid i og mellom videregående skoler og skoleeier i Innlandet fylkeskommune er knyttet til flere prosesser og arenaer. Skolenes analyseverktøy Hjernen & Hjertet gir informasjon om sentrale indikatorer og indekser som er aktuelle i det pedagogiske utviklingsarbeidet. Resultatindikatorene lar seg bryte helt ned på klassenivå ved den enkelte skole. Dette gir skolene god anledning til å identifisere interessante forhold lokalt på skolen, og analysere dette i lys av iverksatte tiltak og pågående utviklingsarbeid.

Alle skolene i Innlandet utarbeider handlingsplaner/utviklingsplaner og rapportering/årsmeldinger etter felles mal. I handlingsplanene/utviklingsplanene setter skolene inn måltall og tiltak for sitt ambisjonsnivå for de ulike resultatindikatorene. Utviklingsplanen/handlingsplanen er skolens styringsdokument og skal være forankret i hele organisasjonen. Ved skoleårets slutt utarbeider skolene rapportering/årsmeldinger, hvor de analyserer resultatene for de ulike indikatorene.

Disse styringsdokumentene, sammen med skolenes elevresultater etter avsluttet skoleår og resultatet av elevundersøkelsen danner utgangspunkt for den årlige styrings- og utviklingsdialogen som sjef for kompetanse og tannhelse har med skolene på høsten/vinteren. Målet for dette systematiske og enhetlige resultat- og analysearbeidet er å sikre at hele organisasjonen kontinuerlig reflekterer over egen aktivitet, og at dette fører til felles innsats for å nå vedtatte mål.

Det gjennomføres også en styrings- og utviklingsdialog med skoleledelsen ved den enkelte videregående skole når skolens resultater fra første termin foreligger, dvs. etter januar. I dette møtet drøftes også skolens økonomi. Resultatene drøftes med målsetting om forbedringer i henhold til vedtatte satsningsområder.

På bakgrunn av fylkeskommunens og skolenes resultater og vedtatte mål utformes tilstandsrapporten for videregående opplæring i Innlandet. Utviklingsplaner/handlingsplaner, årsmelding/rapportering og styringsdialog inngår i kvalitetsprosesser og belyser fylkeskommunens og skolenes utviklingsarbeid. Dette dokumenteres i tilstandsrapporten.

Et viktig mål er økt grad av analyse på alle nivåer. Gjennom analysearbeid av resultater og kvalitetsprosesser i videregående opplæring vil fylkeskommunen og de enkelte skolene kunne øke kvaliteten og treffsikkerheten på tiltakene og tjenestene som tilbys befolkningen.

4.3 Det 13-årige opplæringsløpet i Innlandet

Det er viktig for fylkeskommunen og kommunene i Innlandet å bedre samarbeid mellom skoleeierne. Det har i både Oppland og Hedmark fylkeskommuner blitt gjennomført ett årlig møtepunkt med regioner/grunnskoler ut fra behov og utfordringer som avdekkes. Målsettingen med møtepunktene er økt forståelse for at elevers grunnskolekarakterer er av vesentlig betydning for gjennomføringen i videregående opplæring og å gi en tilbakemelding på hvordan elevene som er avgitt til videregående opplæring har gjort det siste år. Innholdet i tilbakemeldingen er i hovedsak informasjon om elevenes karakterutvikling både i grunnskolen og på Vg1. For skoleåret 2019/2020 ble det ikke gjennomført dialogmøter med kommunene grunnet koronapandemien og sammenslåingen til Innlandet fylkeskommune.

5 Videregående skoler

5.1 Virksomhetsdata for videregående skoler

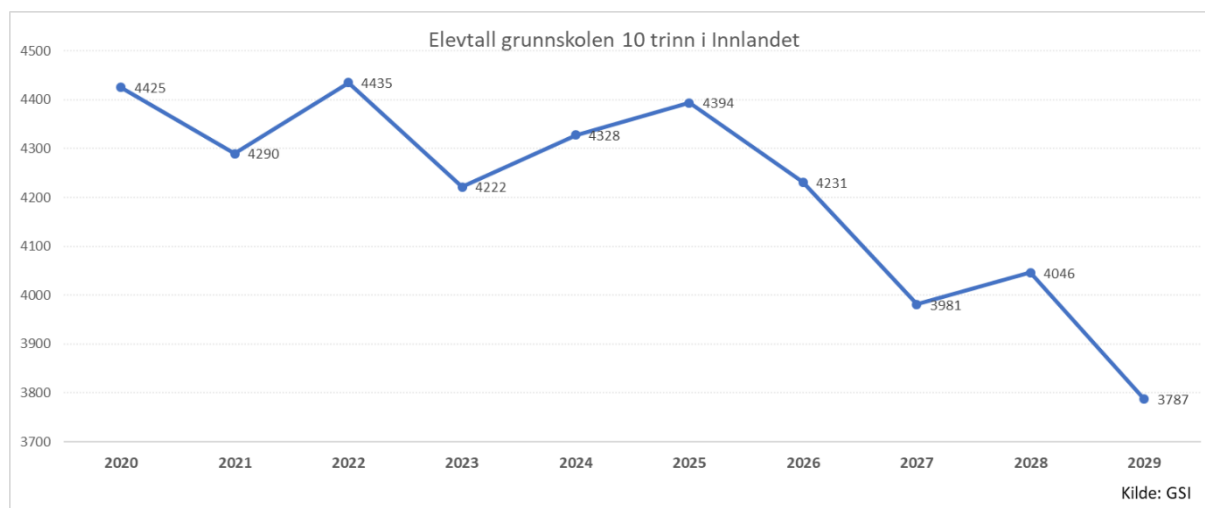
5.1.1. Elevtallsutvikling

I tabell 3 presenteres antall elever og ansatte ved fylkets videregående skoler i skoleåret 2019/2020 og de to foregående år. Elevtallsutviklingen for de tre siste årene er konvertert til Innlandstall for å kunne belyse status i Innlandet fylkeskommune.

	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Antall elever	13 237	12 822	12 517
Antall lærere	2059	1939	1893

Tabell 3 - Antall elever og lærere ved offentlige videregående skoler i Innlandet (Kilde: Skoleporten).

For skoleåret 2019/2020 var elevtallet 12 517 ved de 23 videregående skolene i Innlandet fylkeskommune. Elevtallet i videregående opplæring i begge de tidligere fylkene har over flere år vært synkende. Antall elever fordelt på trinn i grunnskolen viser at elevtallet i videregående skole vil fortsette å gå ned i Innlandet i årene som kommer. Etableringen av private skoler sammen med elevtallsprognosene innebærer at det løpende må foretas vurderinger av skoletilbudet i videregående opplæring i fylket.

Figur 1 - Elevtall grunnskolen 10 trinn i Innlandet (Kilde: GSI)

5.1.2. Inntak og omvalg

Når det gjelder søkningen til skoleåret 2019/2020 er det en økning i antall elever på yrkesfaglige utdanningsprogram. Nasjonalt er det fremdeles flere som søker til studieforbereende utdanningsprogram, men inntaket for 2019 i Innlandet viser at 56,7 % av søkerne med ungdomsrett valgte et yrkesfaglig utdanningsprogram som førsteønske på Vg1. Flere utdanningsløp som tidligere ble med i statistikken for studieforbereende utdanningsløp nå regnes som yrkesfaglige. Dette gjelder blant annet 3-årig Helse- og oppvekstfag i skole. Denne endringen bidrar til en høyere andel søkere til yrkesfaglige utdanningsprogram.

Det er spesielt god søkning til Helse- og oppvekstfag og Elektrofag, mens Restaurant og matfag har en nedadgående kurve.

Ved valg av skolested og utdanningsprogram til videregående opplæring i 2019 fikk 90,9 % av elever i Innlandet fylkeskommune førsteønsket sitt oppfylt.

Et mål er å redusere omvalg, det vil si å redusere antall elever som begynner på nytt utdanningsprogram eller programområde. Omvalg innebærer svekket progresjon for de elevene det gjelder, og er forbundet med økte kostnader for skoleeier. På den annen side har elever rett til omvalg. Dette er hjemlet i

opplæringsloven, og er en viktig del av fleksibiliteten i opplæringssystemet. Graden av omvalg sier noe om opplæringssystemets effektivitet.

Sannsynligheten for å gjøre omvalg øker for elever som har lavt karaktergrunnlag fra grunnskolen og som har foreldre med lavt utdanningsnivå (Kunnskapsdepartementet 2006). Innlandet fylke har lavere grunnskolepoeng og lavere utdanningsnivå enn landsgjennomsnittet. Dette medfører at sannsynligheten for at elever foretar omvalg øker.

6,1 % av elevene på Vg1 og Vg2 skoleåret 2018/2019 foretok omvalg til sitt utdanningsprogram skoleåret 2019/2020. Elevene som foretar et omvalg, gjør dette sannsynligvis i hovedsak på grunn av feilvalg eller svake skolerresultater.

Innlandet fylkeskommune samarbeider med ungdomskolene om opplæringen i faget «Utdanningsvalg». Målet med samarbeidet er i hovedsak at elevene foretar riktige fagvalg.

5.1.3. Inntak etter individuell vurdering

Skoleåret 2019/2020 var det 1277 søkere til inntak etter individuell vurdering/fortrinn. Dette utgjør 9 % av totalt antall primærstøkere. Av de 1277 søkerne ble 1070 (83,8 %) tatt inn etter individuell vurdering. Dette utgjorde 8,4 % av totalt antall inntatte elever for dette skoleåret. Av de 1070 som ble tatt inn etter individuell vurdering var 160 minoritetsspråklige søkere med kort botid.

5.1.4. Ressursbruk

Utdanningsdirektoratet publiserer fylkesvise tall på lærertetthet, jf. tabell 4. I Innlandet fylkeskommune er det i gjennomsnitt 8,1 elever pr årsverk undervisningspersonale. Til sammenligning er tilsvarende tall 8,6 for landsgjennomsnittet. At Innlandet fylkeskommune har høyere lærertetthet enn landet for øvrig henger sammen med fag og tilbudsstrukturen. Det er flere elever i innlandet som går på et yrkesfaglig utdanningsløp hvor gruppestørrelsene er mindre enn sammenlignet med studieforberevende utdanningsretninger. Innlandet har også en bred og desentralisert tilbudsstruktur, noe som gir litt mindre gruppestørrelse.

	2017	2018	2019
Sum årsverk for undervisningspersonale	1 673	1 660	1577
Antall elever pr årsverk	8,7	8,6	8,1

Tabell 4 - Sum årsverk for undervisningspersonale og antall elever pr årsverk ved offentlige videregående skoler i Innlandet (Kilde: Skoleporten/Kostra).

Det er store forskjeller i ressursbruk mellom fylkeskommunene når det gjelder videregående opplæring. Gjennomsnittet for det billigste utdanningsprogrammet, studiespesialisering, er 67 400 kroner pr elev, mens det dyreste, naturbruk, er nærmere 157 000 kroner pr elev (Utdanningsdirektoratet 2019). Forskjellen skyldes i hovedsak mindre gruppestørrelser som i snitt gjør at lønnsutgifter pr elev på yrkesfag er høyere. I tillegg er undervisningen på flere yrkesfaglige utdanningsprogram av en slik art at det kreves materialer, verktøy og maskiner, noe som øker kostnaden.

5.2 Gjennomføring

Et felles overordnet mål for både tidligere Oppland og Hedmark fylkeskommuner er at flere gjennomfører videregående opplæring. Graden av gjennomføring kan måles på to ulike måter:

Gjennomføring på systemnivå beskriver måten Statistisk sentralbyrå (SSB) regner ut gjennomføring. Dette er et mål på utdanningssystemets effektivitet, og beskriver hvor stor andel av elevene som har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse i løpet av de fem/seks første årene etter at de begynte i videregående opplæring.

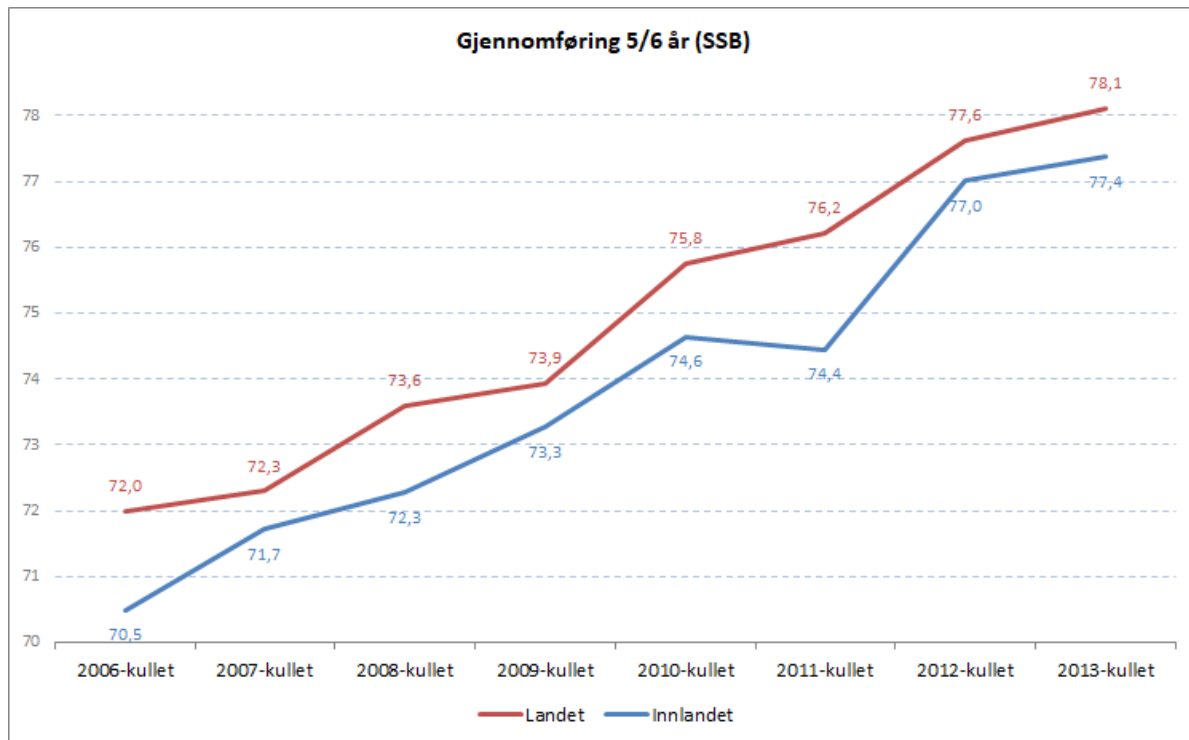
Gjennomføring pr. skoleår beskriver hvordan fylkeskommunen definerer gjennomføring for et enkelt skoleår. Andelen elever som fullfører og består skoleåret regnes med utgangspunkt i antall elever

registrert ved skolene det aktuelle skoleåret, som følger et normalt opplæringsløp med fullført og bestått i alle fag.

5.2.1. Gjennomføring på systemnivå

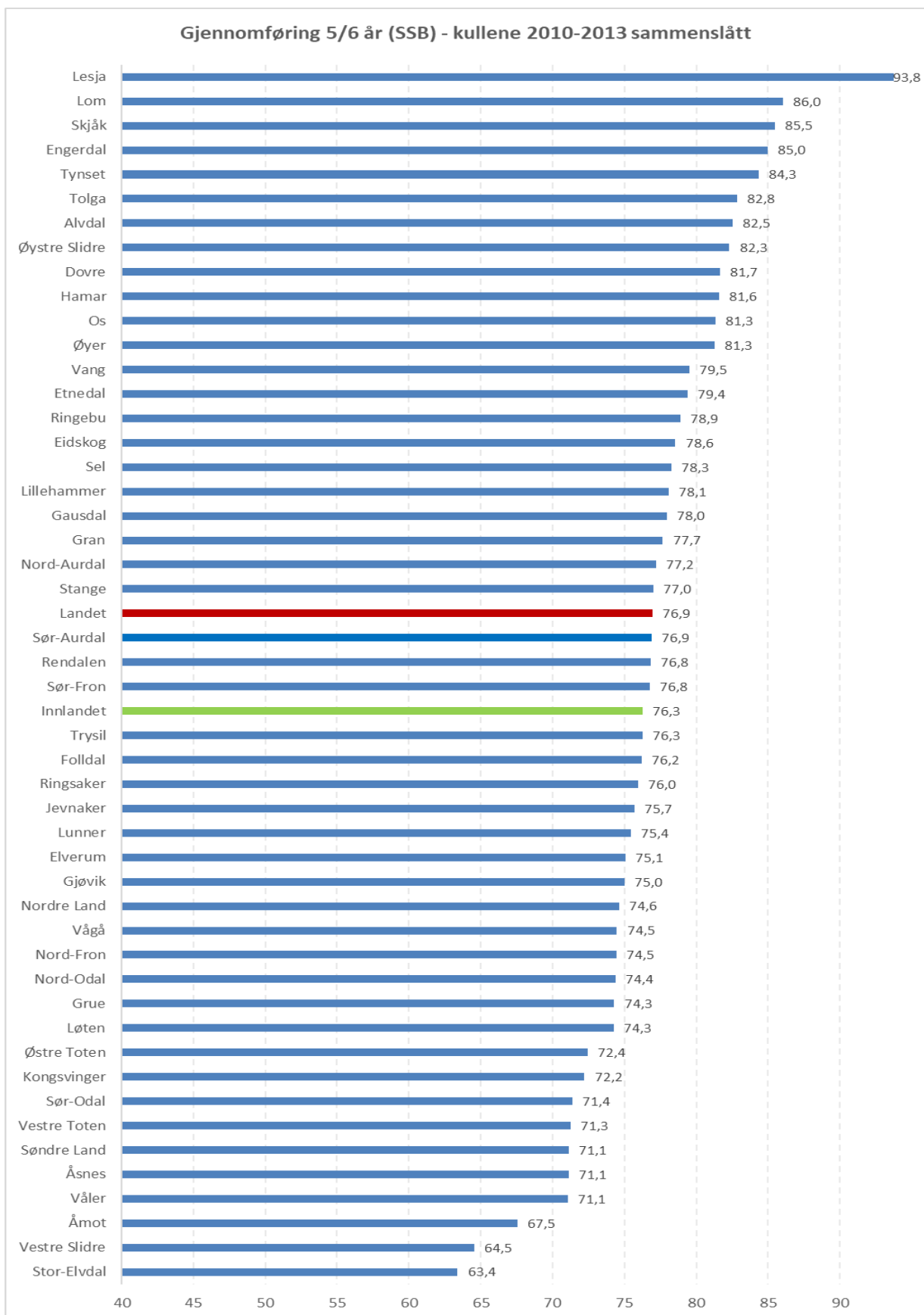
Gjennomføring på systemnivå tar utgangspunkt i når elevene startet Vg1 første gang, og beskriver elevenes status etter fem år for studieforbereidende og seks år for yrkesfaglig utdanningsprogram. Tallene som ble publisert i 2020 gjelder derfor elever som startet Vg1 første gang i 2013, og gir status for disse i 2018 (studieforbereidende) og 2019 (yrkesfag). Figur 2 viser at Innlandet fylkeskommune for 2013-kullet har en gjennomføring på 77,4 %. Det er 0,7 prosentpoeng under landsgjennomsnittet og en forbedring fra forrige år på 0,4 prosentpoeng. De øvrige 22,6 % elever fordeler seg på tre grupper; fortsatt i videregående opplæring, gjennomført Vg3/gått opp til fagprøve, men ikke bestått eller sluttet underveis. Det er disse tre gruppene nasjonale myndigheter sikter til når det gjelder andelen elever som ikke fullfører videregående opplæring.

Innlandet fylkeskommune har med 2013-kullet økt gjennomføringen. Landsgjennomsnittet har økt med 0,5 prosentpoeng til 78,1 % fra forrige måling. Den historiske utvikling fra 2006 i Innlandet fylkeskommune er god.

Figur 2 - Andel elever og lærlinger som har bestått videregående opplæring i løpet av fem/seks år (Kilde: SSB).

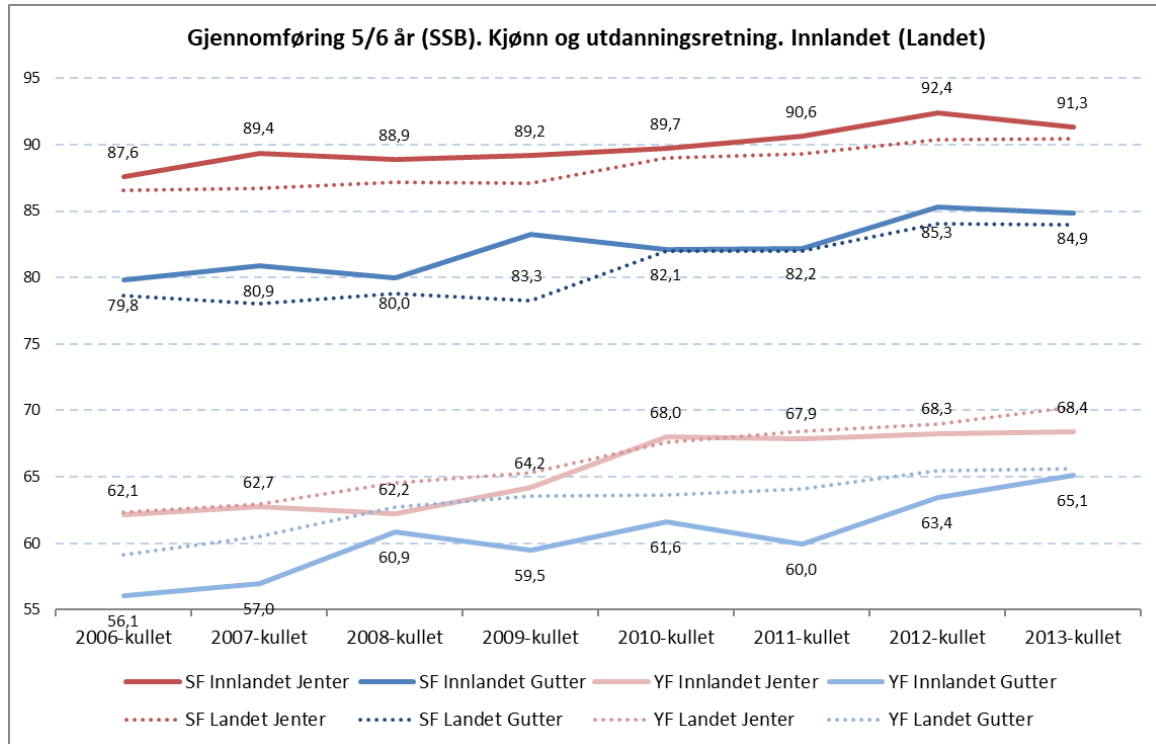
Det er systematiske og store forskjeller på gjennomføring i regionene i fylket. Figur 3 viser gjennomføringsindikatoren i Innlandet brutt ned på avgiverkommune (det vil si bostedskommune da eleven var 16 år). For å øke volumet på utvalgene er resultatene for 2010-, 2011-, 2012- og 2013-kullet slått sammen.

Figur 3 - Andel elever og lærlinger som har bestått videregående opplæring i løpet av 5/6 år. Kullene 2010 til 2013 sammenslått. Kommuner i Innlandet (Kilde: SSB).

Figur 4 viser gjennomføring for gutter og jenter på henholdsvis studieforbereende og yrkesfaglige utdanningsprogram. Det er relativt store forskjeller på gruppenivå, og gutter på yrkesfaglige utdanningsprogram har lavest andel som har fullført og bestått. Selv om gutter på yrkesfaglige utdanningsprogram i 2013-kullet har lavest andel fullført og bestått i Innlandet, har de den største økningen fra 2012-kullet, og er nesten likt med landsgjennomsnittet. Jenter på yrkesfag har en svak økning og er under landsgjennomsnittet. På studieforbereende utdanningsprogram i Innlandet har både gutter og jenter i 2013-kullet en høyere gjennomføring enn landet. Likevel er det en nedgang sammenlignet med forrige år, og det er jenter på studieforbereende som har den største nedgangen.

Figur 4 - Andel elever og lærlinger som har bestått videregående opplæring i løpet av 5/6 år – kjønn og utdanningsprogram (Kilde: SSB).

Gjennomføringen er vesentlig høyere på studieforbereende utdanningsprogram enn på yrkesfaglige utdanningsprogram. Årsakene til dette er sammensatte, men noen forhold av betydning er:

- Elevenes skolefaglige forutsetninger når de begynner i videregående opplæring er samlet sett betydelig høyere blant elever på studieforbereende utdanningsprogram enn elever på yrkesfaglige utdanningsprogram. Hovedmønsteret er at elever med likt antall grunnskolepoeng har omtrent like stor sannsynlighet for å fullføre enten de går på yrkesfag eller på studieforbereende. Elever med få grunnskolepoeng fullfører likevel i litt større grad i yrkesfagene enn i de studieforbereende utdanningsprogrammene (Utdanningsdirektoratet 2015).
- Overgangen fra Vg2 yrkesfag til lære plass er kritisk i forhold til gjennomføringen i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

Innlandet har en høyere andel elever på yrkesfaglige utdanningsprogram enn nasjonalt. I grunnlaget for statistikken for 2013-kullet i Innlandet er 50,4 % av elevene registrert på yrkesfaglige utdanningsprogram. Den tilsvarende andelen nasjonalt er 47,1 %. Inntaksstatistikk i Innlandet viser at andel elever som tar yrkesfaglige utdanningsprogram er økende.

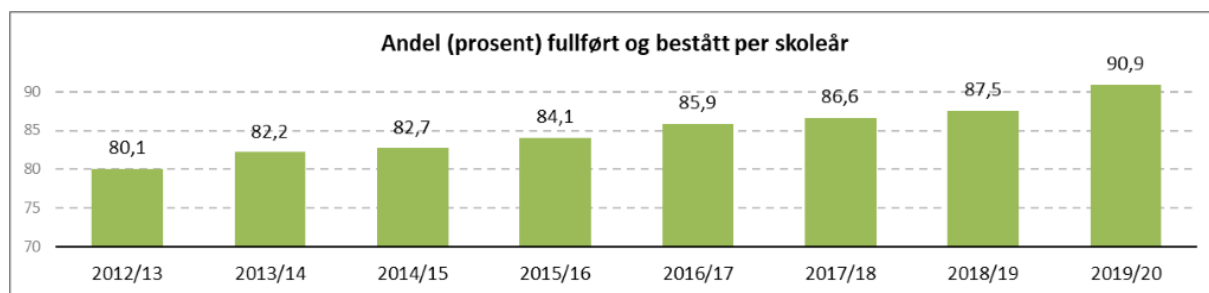
Både nasjonalt og i Innlandet er det færre gutter enn jenter som fullfører og består videregående opplæring. Tall på nasjonalt nivå (SSB) viser at dersom man sammenligner gutter og jenter med like mange grunnskolepoeng er det noen marginale forskjeller i andelen som fullfører og består. Gutter med

lave grunnskolepoeng klarer seg marginalt bedre enn jenter. Når en ser på elever med høyere grunnskolepoeng er det jentene som klarer seg bedre. Analyser av forhold som har betydning for om elever fullfører og består videregående opplæring, finner at det forholdet som har aller sterkest direkte effekt er elevenes grunnskolepoeng og kunnskapsgrunnlag ut av grunnskolen (NIFU 2020). Betydningen av elevenes kompetanse fra grunnskolen og forklaringer på manglende gjennomføring drøftes nærmere i 5.3.

5.2.2. Gjennomføring pr skoleår

Tallene for gjennomføring pr skoleår hentes fra analyseverktøyet Hjernen & Hjertet og VGO sine egne resultatdata fra de skoleadministrative systemene. Denne indikatoren måler andelen elever som fullfører og består det skoleåret de er inne i. Indikatoren kan brytes ned på skolenivå, og er den raskest tilgjengelige informasjonen når det gjelder elevenes gjennomføring. Dette gjør den sentral i vurdering og analyse av tiltak og aktiviteter i løpet av, og i etterkant av et skoleår. Indikatoren analyseres grundig i styrings- og utviklingsdialogene.

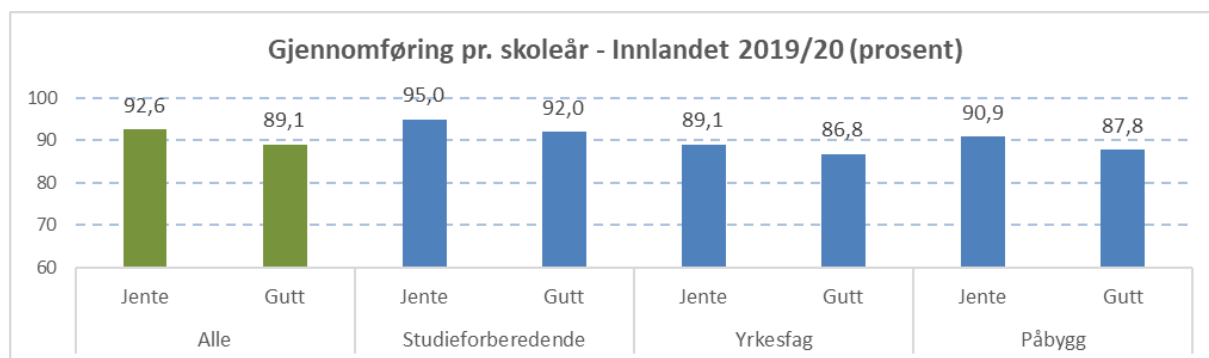
Elever som av ulike årsaker ikke er ment å fullføre og bestå et normalt videregående opplæringsløp trekkes ut av grunnlaget for utregningen når det gjelder gjennomføring pr skoleår. Dette er elever som har en individuell opplæringsplan som sikter mot grunnkompetanse. I tillegg trekkes delkurselevne og voksenopplæring ut av grunnlaget for denne indikatoren. På denne måten er indikatoren for gjennomføring pr skoleår mer finmasket med hensyn til grunnlaget den måler på enn gjennomføringstallene fra SSB. Figur 5 viser gjennomføring pr skoleår for skolene i Innlandet fylkeskommune de åtte siste årene.

Figur 5 - Andel elever som har fullført og bestått i løpet av skoleårene f.o.m. 2012/13 t.o.m. 2019/20 (Kilde: Hjernen & Hjertet/VGO).

Gjennomføring pr skoleår for skolene i Innlandet for skoleåret 2019/2020 er på 90,9 %. Dette er en økning på 3,4 prosentpoeng fra skoleåret 2018/2019, og er det beste årsresultatet for denne indikatoren som er målt. I analyseverktøyet Hjernen & Hjertet ligger Innlandet 0,8 prosentpoeng over landsgjennomsnittet på denne indikatoren.

Gjennomføring pr. skoleår brutt ned på kjønn og utdanningsprogram er vist i Figur 6. Det er fremgang i gjennomføringen for både gutter og jenter på samtlige utdanningsprogram.

Figur 6 - Andel elever som har fullført og bestått i løpet av skoleåret 2019/20. Kjønn og utdanningsprogram (Kilde: Hjernen & Hjertet/VGO).

Fullført og bestått pr skoleår er det beste resultatet noen gang målt for Innlandet fylkeskommune. Resultatet må imidlertid ses i lys av den situasjonen skolene havnet i når Koronapandemien førte til stengte skoler. Koronapandemien førte til at ingen ordinære eksamener ble gjennomført våren 2020. Dette påvirker resultatet i positiv retning for fullført og bestått pr skoleår.

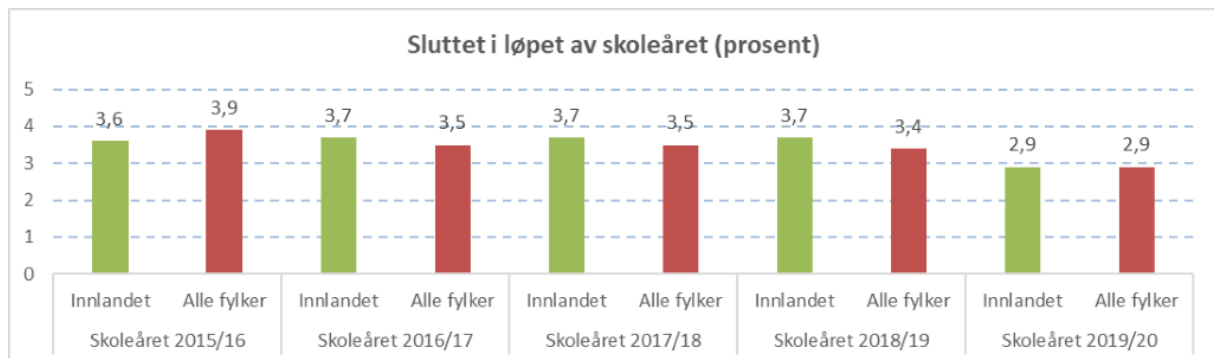
Vurderingsgrunnlaget til skolene når det gjelder standpunktskarakterer ble også endret da gjennomføringen av undervisningen våren 2020 ble basert på hjemmeskole og nettundervisning. Videre ble fraværsreglene endret. På grunn av dette kan flere elever ha bestått i fag hvor de statistisk sett ville stått i fare for å ikke få vurdering grunnet for høyt fravær.

Oppsummert kan dette tyde på at elevene profiterte på å ikke gjennomføre eksamen og at fraværs grensene ikke ble en begrensende faktor for fastsetting av karakterer. Direkte sammenligninger med tidligere år blir lite relevant da forskjellene i grunnlaget for sammenligningen er for stor.

5.2.3. Elever som slutter i videregående skole

Indikatoren «sluttet i løpet av skoleåret» gir informasjon om andelen elever i videregående opplæring som slutter ved våre skoler i løpet av skoleåret. Det er et mål at flest mulig elever fullfører skoleåret og med det reduserer andelen som slutter. Videre øker sjansen for å få jobb, jo lenger en person har nådd i videregående opplæring (Markussen 2014). Ut fra dette perspektivet er det viktig å jobbe for at flest mulig skal få mest mulig læringsutbytte i videregående opplæring, også når det gjelder nivåer under fullført og bestått.

Figur 7 gir en oversikt over andel elever som sluttet de fire siste skoleårene. Indikatoren måler på samme elevgrunnlag som indikatoren gjennomført pr skoleår bortsett fra at elever som har en individuell opplæringsplan som sikter mot grunnkompetanse er inkludert når det gjelder denne statistikken. Elever som slutter for å begynne på ny skole, nytt utdanningsprogram eller begynne i lære, telles ikke med i denne statistikken.

Figur 7 - Andel elever som har sluttet i løpet av skoleårene hhv. 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19 og 2019/20 (Kilde: Hjernem & Hjerted/VGO).

Andelen elever som slutter i løpet av skoleåret har i Innlandet de fire siste årene vært stabilt. Nasjonalt har det vært en svak nedgang. For skoleåret 2019/2020 har det både i Innlandet og nasjonalt sluttet 2,9 % elever. Dette er lavt sammenlignet med forrige skoleår. Som for indikatoren fullført og bestått pr skoleår må dette ses i sammenheng med koronapandemien. Direkte sammenligninger med tidligere år blir lite relevant da forskjellene i grunnlaget for sammenligningen er for stor.

Det er prosentvis flest elever på yrkesfaglige utdanningsprogram som har sluttet. Det er like mange jenter og gutter som slutter på studieforbereende utdanningsprogram og på yrkesfaglige utdanningsprogram. På påbygg er det prosentvis flest jenter som slutter (Kilde: Hjernem & Hjerted).

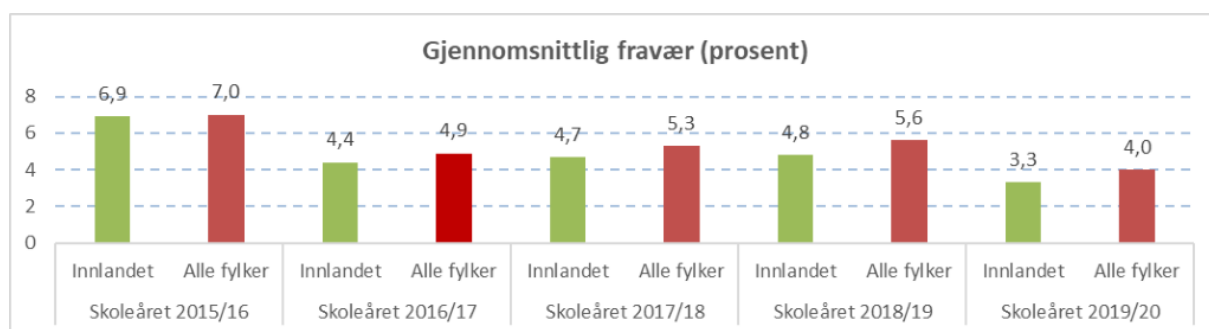
Det var i utgangspunktet vurdert som en risiko at de nye fraværs grensene ville føre til en høyere andel sluttet. Dette har ikke hatt en økende effekt på andelen sluttet, og en kan anta at høyere grad av

nærvær ved skolen øker elevenes gjennomføringsgrad og i den sammenheng reduserer frafallet i videregående opplæring.

5.2.4. Fravær i videregående skole

Indikatoren «gjennomsnittlig fravær» gir informasjon om elevfraværet målt i prosent. Å redusere fraværet ved skolene er et like viktig mål som å redusere andelen sluttere. Høyt fravær er ofte et varsel om at elever kan komme til å avbryte opplæringen. I tillegg er tilstedeværelse og aktiv deltakelse i undervisningen viktig for læringsutbyttet, som igjen påvirker elevenes resultater og gjennomføringsgrad. Alle de videregående skolene jobber kontinuerlig med å forebygge og følge opp elevers fravær.

Skoleåret 2016/2017 ble det innført nye nasjonale fraværsgrenser i videregående opplæring. Figur 8 viser utviklingen av elevfraværet de siste skoleårene. Elevfraværet er målt i prosent, gjennomsnittlig pr elev.

Figur 8 - Gjennomsnittlig fravær 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19 og 2019/20 (Kilde: Hjernem & Hjetet/VGO).

Figur 8 viser at det var en nedgang i gjennomsnittlig fravær blant elevene i Innlandet fra 6,9 % pr elev i 2015/2016 til 4,4 % i 2016/2017. Dette viser effekten ved innføringen av fraværsgrensene. Fra skoleåret 2016/2017 til skoleåret 2018/2019 er det i Innlandet en liten oppgang på 0,4 prosentpoeng i fraværet. Landsgjennomsnittet har en oppgang på 0,7 prosentpoeng i samme periode. Dette kan være et uttrykk for at fraværsgrensene har «satt» seg i de videregående skolene.

For skoleåret 2019/2020 ser en et kraftig fall i fraværet både for Innlandet og nasjonalt. Dette må også ses i sammenheng med koronapandemien og endringen av fraværreglene. Direkte sammenligninger med tidligere år blir lite relevant da forskjellene i grunnlaget for sammenligningen er for stor.

Ser vi på kjønnsforskjeller i Innlandet for skoleåret 2019/2020, så har jenter et noe høyere fravær enn gutter samlet sett. På yrkesfaglige utdanningsprogram har jenter markert mer fravær enn gutter. På studieforberedende utdanningsprogram har gutter noe høyere fravær enn jenter. Dette gjelder også for påbygg til generell studiekompetanse.

Design og håndverk, Musikk, dans og drama og Kunst, design og arkitektur er utdanningsprogrammene med høyest fravær. Lavest fravær finner vi på Bygg- og anleggsteknikk, Elektrofag, Naturbruk og Teknikk og industriell produksjon. Dette gjenspeiler også kjønnsforskjellene når det gjelder fravær og fordeling av gutter og jenter på de ulike utdanningsprogrammene.

5.2.5. Karakterer i gjennomgående fag

Tabell 5 viser karaktergjennomsnitt i gjennomgående fellesfag etter Vg1. I beregningen er standpunktarakter brukt i de fag som er avsluttende. I ikke avsluttende fag er karakter for 2. termin brukt. I matematikk skilles det ikke på valget av matematikkfag (praktisk/teoretisk). Tallene viser et samlet snitt. I norsk er det hovedmålskarakteren som er brukt i beregningen.

Utslagene fra et år til det neste er generelt små når man måler på fylkesnivå. Indikatorene er gode på skole- og klassenivå som verktøy for å identifisere forhold som krever spesiell oppmerksomhet og eventuelt ekstraordinære tiltak. Målet om økt karaktersnitt og læringsutbytte gir fokus og retning for det konkrete arbeidet som gjøres på skolene for at elevene skal lære mer.

På studieforbereidende utdanningsprogram er det en positiv utvikling i alle fag i Innlandet fylkeskommune. Størst økning er det i matematikk. I matematikk har også Innlandet et bedre resultat enn nasjonalt gjennomsnitt. I naturfag ligger Innlandet likt med det nasjonale gjennomsnittet, mens det for norsk og engelsk er 0,1 under nasjonalt gjennomsnitt.

På yrkesfaglige utdanningsprogram er resultatet i matematikk og naturfag likt med forrige år. I engelsk og norsk er det en positiv utvikling. Innlandet ligger likt med det nasjonale snittet i norsk, engelsk og matematikk, mens det er 0,1 under i naturfag.

Fag	Studieforbereidende utdanningsprogram			Yrkesforberedende utdanningsprogram		
	Innlandet 2018/19	Innlandet 2019/20	Nasjonalt 2019/20	Innlandet 2018/19	Innlandet 2019/20	Nasjonalt 2019/20
Engelsk	4,3	4,4	4,5	3,6	3,8	3,8
Matematikk (2P/1P-Y)	3,7	3,9	3,8	3,5	3,5	3,5
Naturfag	4,2	4,3	4,3	3,6	3,6	3,7
Norsk (hovedmål)	4,0	4,1	4,2	3,7	3,8	3,8

Tabell 5 - Karaktergjennomsnitt (standpunkt) i gjennomgående fag – studieforbereidende (u/påbygg) og yrkesfag. (Kilde: Hjernem & Hjertet)

Oppsummert er resultatene for skoleåret 2019/2020 positive sammenlignet med forrige skoleår og det nasjonale snittet for både yrkesfaglig og studieforbereidende utdanningsprogram. Også for denne indikatoren må resultatene ses i sammenheng med koronapandemien.

Det har tidligere vært målt på avviket mellom standpunkt og eksamenskarakterer i tilstandsrapporten. Dette er ikke mulig å gjennomføre for skoleåret 2019/2020 grunnet manglende gjennomføring av eksamen. Denne indikatoren vil tas med i fremtidige rapporteringer under forutsetning at eksamen blir gjennomført.

5.3 Sammenhenger når det gjelder gjennomføring av videregående opplæring

Det er mange og komplekse sammenhenger til frafall og manglende gjennomføring av videregående opplæring. Unge som ikke fullfører videregående opplæring er en heterogen gruppe, og det er mange ulike historier og forløp bak tallene i gjennomføringsstatistikken.

Kunnskapssenter for utdanning har utarbeidet en rapport om frafall i videregående opplæring som ble publisert i april 2015. Denne beskriver, i tråd med tidligere forskning, særlig fire forhold som forklarer frafall og manglende gjennomføring: Elevenes kunnskapsbakgrunn (karaktergjennomsnitt fra grunnskolen), elevenes bakgrunn (sosiale faktorer), elevenes engasjement med skole og utdanning og konteksten utdanningen foregår i (geografi og utdanningsprogram).

Av alle disse forholdene er det elevenes kunnskaper og ferdigheter fra grunnskolen, målt i karakterer på 10.trinn, som har sterkest direkte effekt på om en elev gjennomfører videregående opplæring. Elever med lave karakterer fra grunnskolen er derfor en risikogruppe når det gjelder å fullføre videregående opplæring.

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har fulgt over 9000 elever og sett på hvordan det gikk med utdanning, jobb og inntekt 14 år etter at de gikk ut av 10. klasse i 2002. Rapporten viser at det som hadde sterkest direkte betydning for å fullføre videregående opplæring eller ikke, dersom alle andre forutsetninger var like, var elevenes kunnskapsgrunnlag (grunnskolepoeng) etter 10. trinn. Dersom gjennomsnittskarakteren for elevene i grunnlaget for rapporten økte fra 2 til 3, økte sannsynligheten for å fullføre og bestå videregående fra 37 % til 63 %. Dersom gjennomsnittskarakteren økte til 4, økte sannsynligheten for å bestå til 84 %.

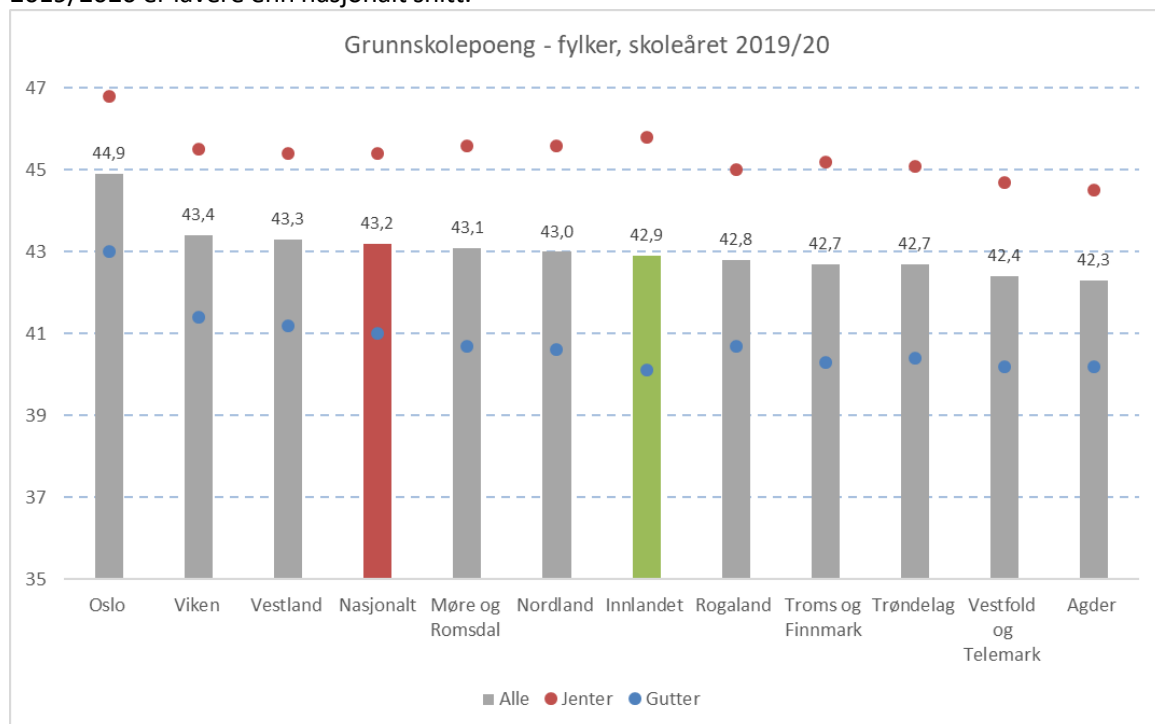
Rapporten til Kunnskapssenter for utdanning sier også noe om tiltak og effekten av tiltak for å forebygge frafall og manglende gjennomføring. Kort oppsummert konkluderes det med at ingen tiltakskategorier fremstår som klart bedre enn andre, men at innsatsen som legges i å implementere

tiltak og oppfølging av disse har stor betydning for effekten. Implementeringskvalitet betyr altså mer enn tiltakskategorien. Dette sier noe om hvordan skolens ledelse og skolen som organisasjon jobber systematisk, har stor betydning for å heve gjennomføringsgraden og minske frafallet i videregående opplæring.

Dette er i tråd med de erfaringer Innlandet fylkeskommune gjør seg gjennom innføringen av IKO-modellen (Identifisering, kartlegging og oppfølging) og gjennom skolebasert kompetanseutvikling. De skolene som implementerer godt og som gjennomfører tiltak systematisk med god forankring i en aktivt involvert ledelse får gode resultater.

5.3.1. Elevenes forutsetninger ved inngangen til videregående opplæring

Figur 9 viser at gjennomsnittlig grunnskolepoeng til elever som gikk ut av grunnskolen i Innlandet fylke i 2019/2020 er lavere enn nasjonalt snitt.

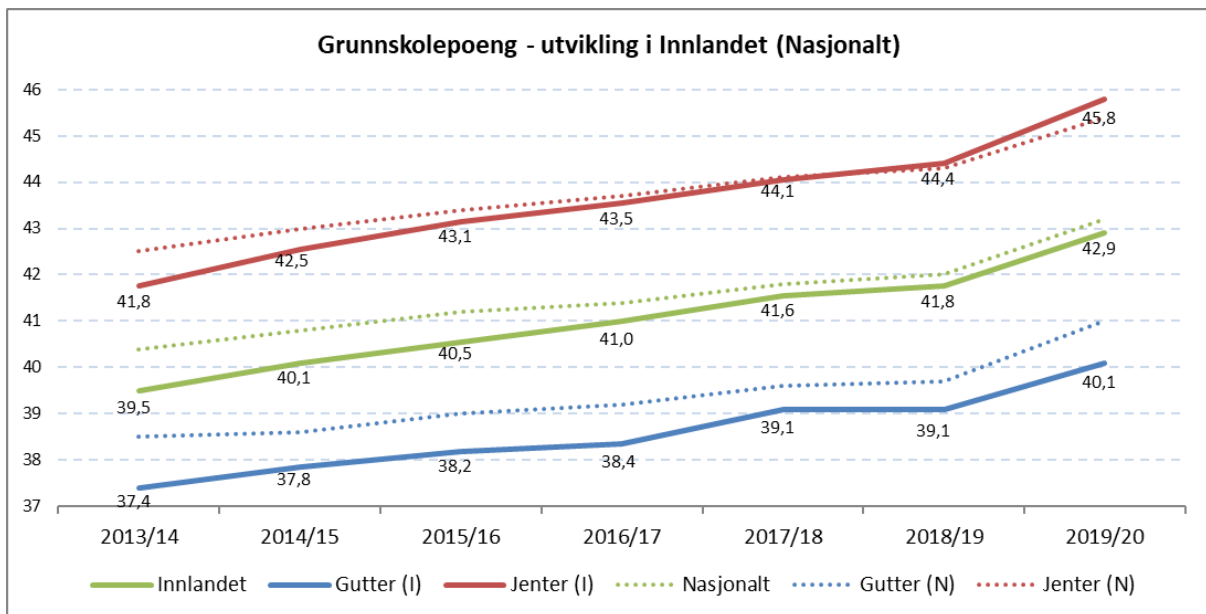

Figur 9 - Gjennomsnittlig grunnskolepoeng etter skoleåret 2019/20. Fylker. (Kilde: Skoleporten).

Figur 10 viser at gjennomsnittlig grunnskolepoeng i Innlandet har økt fra 41,8 i 2018/2019 til 42,9 i 2019/2020. Dette er det høyeste snittet målt i fylket siden innføringen av Kunnskapsløftet. Nasjonalt gjennomsnitt økte med 1,2 grunnskolepoeng fra 42 til 43,2.

Det er fremdeles stor forskjell mellom kjønn – jenter har vesentlig bedre resultater fra grunnskolen enn gutter. Denne forskjellen finner vi også i øvrige fylker og nasjonalt. Kjønnforskjellene er imidlertid større i Innlandet enn nasjonalt. Gutter i Innlandet økte med 1 grunnskolepoeng fra forrige år, mens jenter økte med 1,4. Gutter i landet økte med 1,3, og dermed har avstanden for gutter i Innlandet økt sammenlignet med nasjonalt snitt for gutter. Når det gjelder jenter i Innlandet ligger de 0,4 grunnskolepoeng høyere enn nasjonalt snitt.

Blant elevene som gikk på videregående skoler i Innlandet 2019/2020 hadde 14 % av guttene under 30 grunnskolepoeng, og 17 % mellom 30 og 35 poeng. Av jentene hadde 6 % under 30 grunnskolepoeng, og 9 % mellom 30 og 35 poeng (Kilde Hjernen & Hjertet).

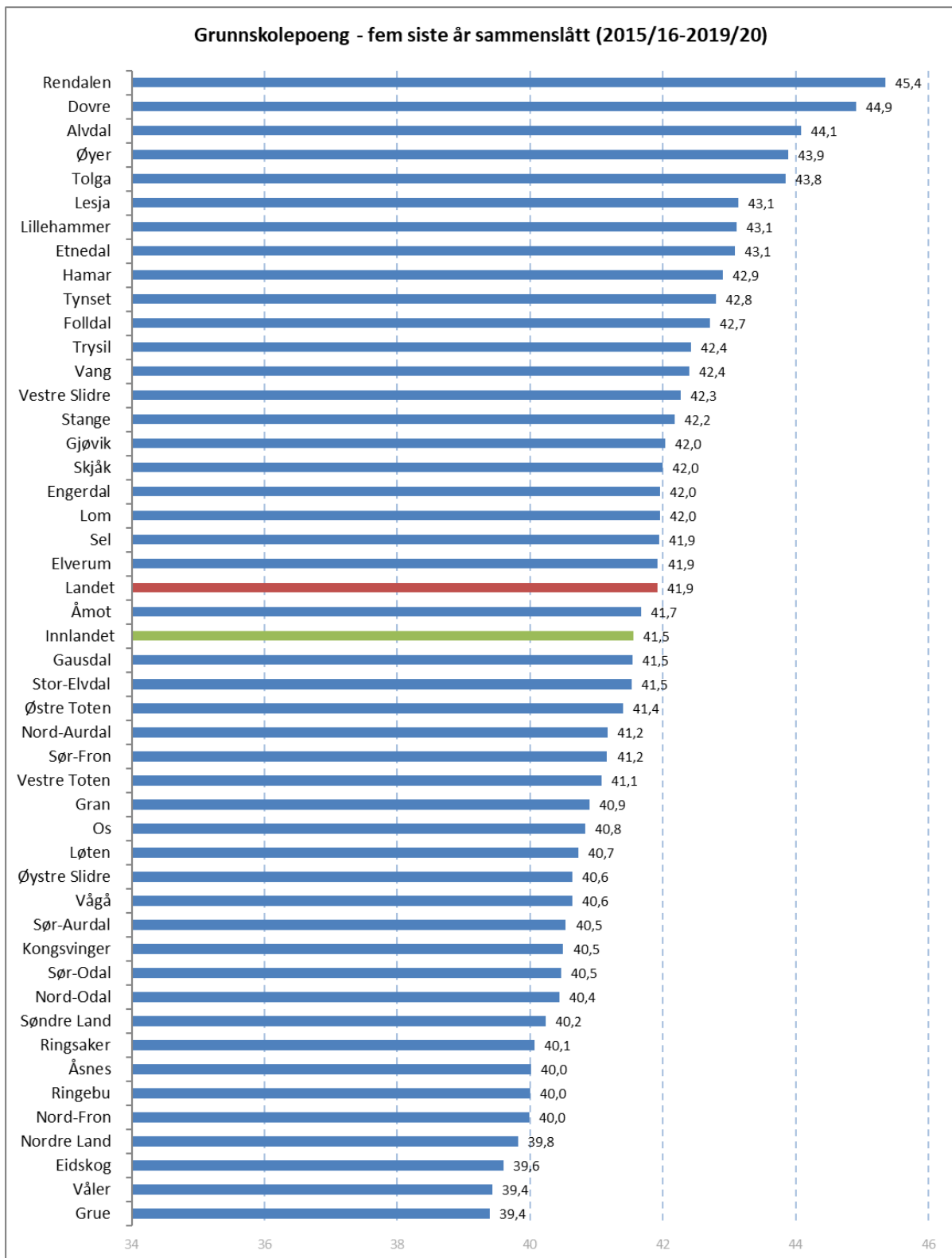

Figur 10 - Gjennomsnittlig grunnskolepoeng i Innlandet (og nasjonalt) fra skoleåret 2013/14 til 2019/20 (Kilde: Skoleporten).

Forskning på kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner finner at elevenes sosiale bakgrunn generelt sett har langt større betydning for skoleprestasjoner enn kjønn (Backe-Hansen 2014). Det er derfor ikke fruktbart å bare fokusere på kjønn, selv om det som skal forklares er kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner. Det interessante er å se hvordan f.eks. kjønn, sosial bakgrunn, belastningsfaktorer i oppveksten og skolerelaterte forhold virker sammen. I rapporten til NIFU fra 2020 vises det også til at kjønnsforskjeller ikke blir like betydningsfullt som kunnskapsnivået etter 10. trinn når det gjelder videre utdanning, yrkesliv og inntekt. Som 30 åringer hadde gutter i grunnlaget til rapporten i gjennomsnitt større sannsynlighet for å være i jobb og de tjente i gjennomsnitt bedre.

Det er en sterk statistisk sammenheng mellom den enkelte elevs skolefaglige resultater på ulike trinn opp igjennom grunnskolen og videregående opplæring. Resultater fra nasjonale prøver på 5. trinn har stor betydning for resultater på nasjonale prøver på 8. trinn, og resultater fra nasjonale prøver på 8. trinn har stor betydning for avgangsresultater fra 10. trinn. Avgangsresultater fra 10. trinn har som tidligere nevnt stor betydning for resultater i videregående skole (NIFU 2020 og Kunnskapsdepartementet 2014). Det er derfor grunn til bekymring over den høye andelen elever i Innlandet med lave karakterer fra grunnskolen. Dette gir de videregående skolene i Innlandet et krevende utgangspunkt for å bedre gjennomføringen i fylket.

Figur 11 viser gjennomsnittlig grunnskolepoeng i Innlandet brutt ned på kommunenivå. For å øke volumet på utvalgene er resultatet for de fem siste årene slått sammen. Figuren viser at det er store forskjeller mellom kommunene i fylket.

Figur 11 - Gjennomsnittlig (vektet etter kullstørrelse) grunnskolepoeng for kommuner i Innlandet i skoleårene f.o.m. 2015/16 t.o.m. 2019/20 (Kilde: Skoleporten).

5.3.2. Utdanningsnivå i Innlandet og foreldres betydning for barnas læring i skolen

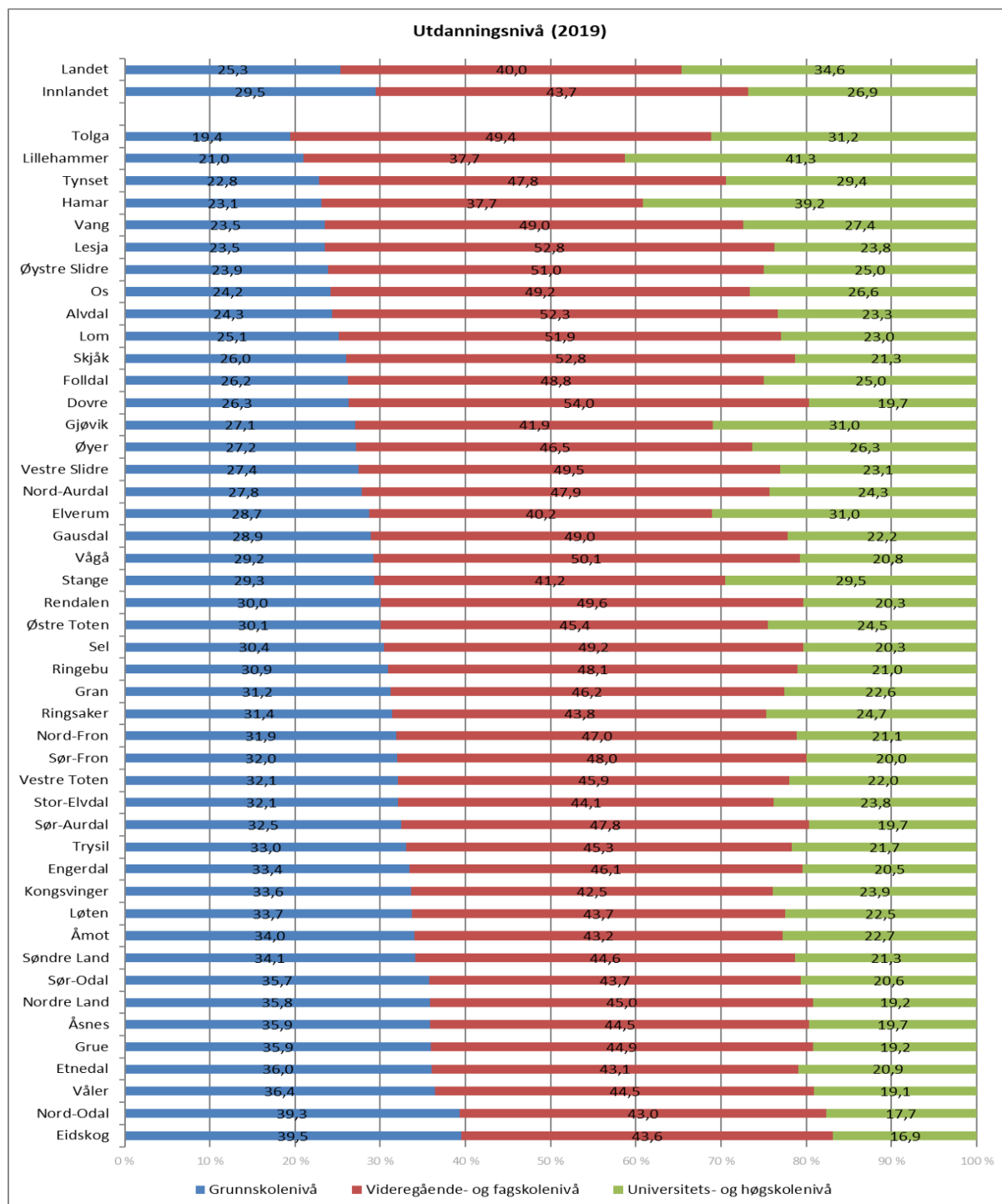
Elevenes sosiale bakgrunn har mye å si for deres skoleresultater. Foreldrenes utdanning har både direkte og indirekte påvirkning på resultatene av utdanning. Dette ses gjennom grunnskolepoeng som videre påvirker kompetanseoppnåelsen i videregående opplæring og høyere utdanning. Ved å ta hensyn

til både direkte og indirekte påvirkninger er det sosial bakgrunn som har sterkest betydning for kompetanseoppnåelse både fra videregående opplæring og høyere utdanning (NIFU 2020).

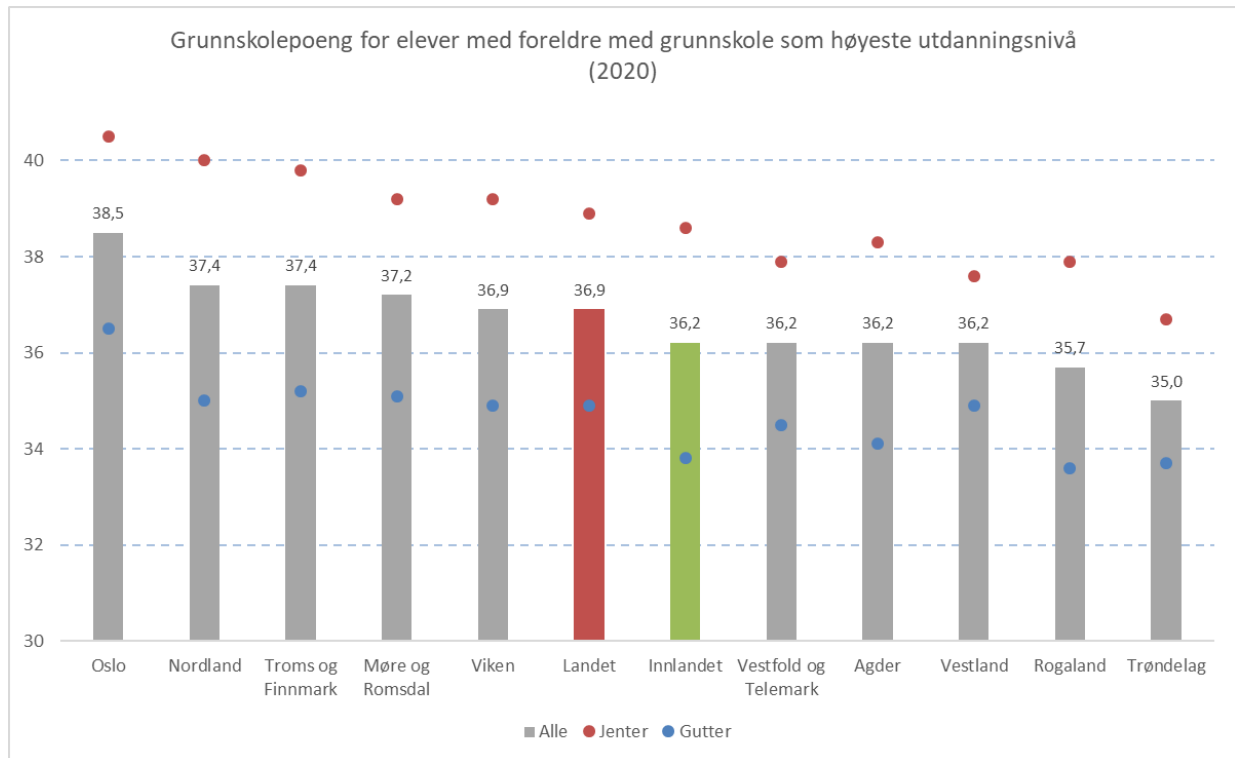
Foreldrenes utdanningsnivå er én indikator på elevens sosiale bakgrunn. Figur 12 viser at utdanningsnivået blant den voksne befolkningen i Innlandet er lavere enn nasjonalt. Det er store forskjeller mellom kommunene når det gjelder innbyggernes utdanningsnivå. 29,5 % av den voksne befolkningen i Innlandet har grunnskole som høyeste utdanning.

Som i landet for øvrig, er utdanningsnivået i Innlandet økende. Forskyvningene mellom nivåene i Innlandet gir seg utslag i at gruppa med grunnskole som høyeste utdanning blir relativt sett mindre, og gruppa med høyere utdanning blir større.

Figur 12 - Utdanningsnivå for personer over 16 år i landet, Innlandet og kommuner i Innlandet (Kilde: SSB).

Kunnskap om utdanningsnivået i Innlandet er nyttig i arbeidet for økt gjennomføring og økt læringsutbytte i fylket. Statistikken indikerer at det relativt sett er en større andel elever i Innlandet som har foreldre med grunnskole som høyeste fullførte utdanning sammenlignet med nasjonalt snitt.

Figur 13 - Grunnskolepoeng for elever (begge kjønn, gutter og jenter) med foreldre med grunnskole som høyeste utdanningsnivå (Kilde: SSB).

Figur 13 viser grunnskolepoengsum for elever med foreldre med grunnskole som høyeste utdanning. I 2019 oppnådde gutter i Innlandet med foreldre som har grunnskole som høyeste fullførte utdanning i gjennomsnitt 33,8 grunnskolepoeng. Dette er under landsgjennomsnittet som er 34,9, og blant de laveste sammenlignet med alle fylker. For jenter med foreldre som har grunnskole som høyeste fullførte utdanning, var gjennomsnittet 38,6 grunnskolepoeng i Innlandet og tilsvarende 38,9 grunnskolepoeng i landet. Totalt sett ligger dermed Innlandet lavere enn landsgjennomsnittet.

Nordahl (2007) identifiserer to sentrale forhold knyttet til foreldres betydning for elevenes læringsutbytte i tillegg til foreldrenes utdanningsnivå; foreldrestøtte og samarbeid skole og hjem.

Foreldrestøtte handler om at foreldrene viser engasjement og interesse for barnas skolegang hjemme. Det handler om å ha en positiv innstilling til skolen, oppmuntre barna og etablere gode rutiner for skolearbeid hjemme. Nordahl antar at mange foreldre er relativt uvitende om den betydningen de har for egne barns situasjon og prestasjoner i skolen, og mener skolen i større grad må oppmuntre og styrke foreldrene i deres viktige rolle.

Et godt samarbeid mellom hjem og skole, der også foreldrene har en aktiv rolle, har positiv betydning for barn og unge på en rekke områder relatert til skolen. Det fører til bedre læringsutbytte, bedre trivsel, færre atferdsproblemer, mindre fravær, bedre arbeidsvaner, en mer positiv holdning til skolen, bedre leksevane og arbeidsinnsats og høyere ambisjoner med hensyn til utdanning (Utdanningsdirektoratet 2015a). Det er derfor viktig at skolen som den profesjonelle part har god kompetanse i å samarbeide med foresatte.

5.3.3. Skolens betydning

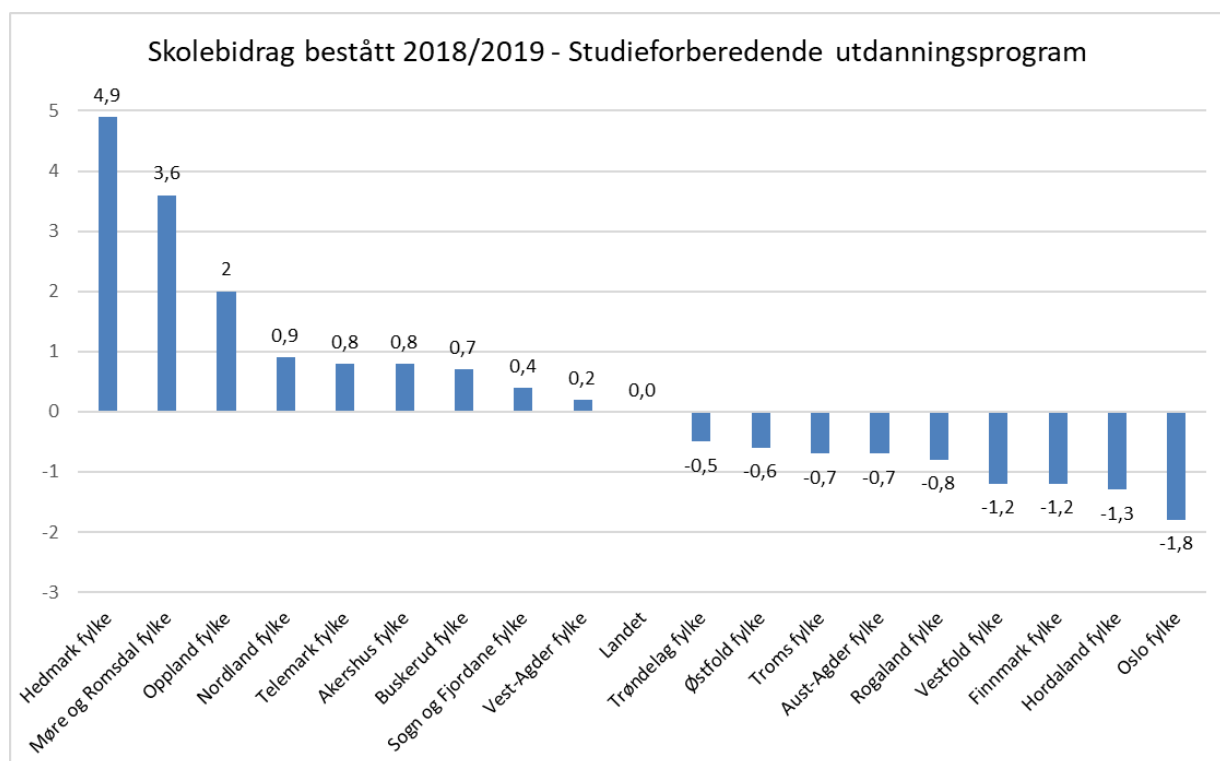
Forskere har på ulike måter forsøkt å si noe om skolens bidrag til elevenes læring. En skolebidragsindikator er en indikator på skolens bidrag til elevenes læring. Skolebidrag kan defineres

som en økning i elevers læringsutbytte som er et resultat av skolens innsats. Det kan forstås som det en tilfeldig valgt elev hadde oppnådd ved å gå på en skole dersom elevgrunnet hadde vært likt for alle. I et elevgrunnet er det mange variabler, for eksempel sosiodemografiske forhold, karakterer og økonomi. I en skolebidragsindikator er det gjort forsøk på å ta høyde for alle slike forhold for å kunne si noe om hvordan en skole egentlig bidrar til elevenes læring.

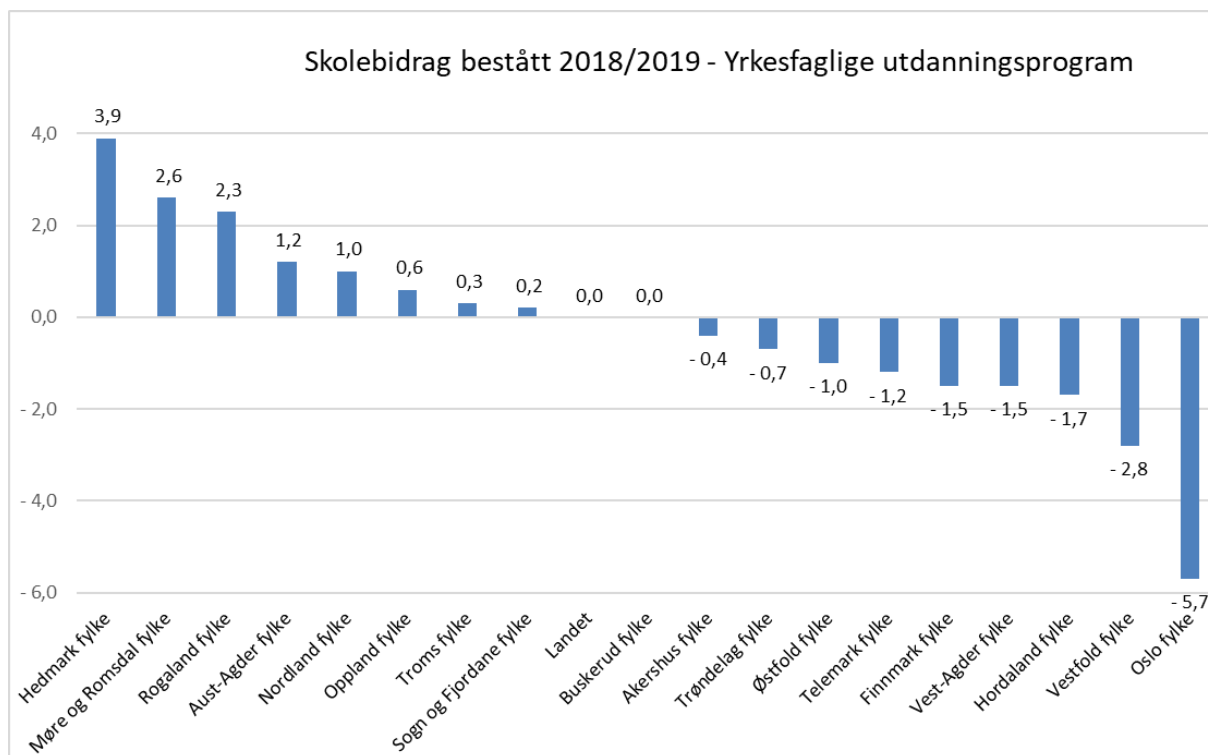
Undersøkelser gjort ved hjelp av metoder som skal måle skolens bidrag til elevenes læring, kan tyde på at betydningen av å gå på en skole med høyt bidrag til elevenes læring kan være like stor som betydningen av foreldrenes utdanningsnivå. Dette illustrerer at det kan være store forskjeller mellom skoler med tanke på deres bidrag til elevenes læring.

Utdanningsdirektoratet utarbeider årlig skolebidragsindikatorer for grunnskole og for videregående skole. Det er et mål at en skal benytte seg av så ferske data som mulig i beregningen av skolebidraget. Videre er det en målsetting for Utdanningsdirektoratet at beregningsmodellene for skolebidragsindikatorerne er etterprøvbare og gjennomsiktlige. Det betyr at Utdanningsdirektoratets modell for beregning av skolebidrag er forenklet sammenlignet med tidligere modeller. Dette betyr ikke at modellen er mindre presis, men at de kan presentere data raskere.

Den siste publiserte skolebidragsindikatoren til Utdanningsdirektoratet gjelder for skoleåret 2018/2019. Skolebidragsindikatoren har ikke slått sammen Oppland og Hedmark fylkeskommuner, og resultatene presenteres derfor på de gamle fylkesnivåene. Figur 14 og 15 viser «Skolebidrag-bestått og indikerer hvor mye en skole bidrar til å få elevene til å fullføre og bestå sammenlignet med hvordan bidraget til elever med tilsvarende forutsetninger på landsnivå er, henholdsvis på studieforberedende utdanningsprogram og yrkesfaglige utdanningsprogram.

Figur 14 - Skolebidrag – bestått Studieforberedende utdanningsprogram (Kilde: Udir).

Figur 15 - Skolebidrag – bestått Yrkesfaglige utdanningsprogram (Kilde: Udir).

Statistikken viser at Hedmark har det største skolebidraget i landet. En gjennomsnittselev i landet som går på en gjennomsnittlig videregående skole i Hedmark, enten på yrkesfaglige eller studieforberedende utdanningsprogram, har større sannsynlighet for å fullføre og bestå videregående opplæring enn i noen andre fylker i landet. Resultatene for Oppland viser også et betydelig og godt skolebidrag, spesielt på studieforberedende utdanningsprogram. Skolebidragsindikatoren til Utdanningsdirektoratet viser at Oppland og Hedmark til sammen har et godt skolebidrag i videregående opplæring.

Skolebidragsindikatoren bekrefter med dette at Innlandet fylkeskommune har et godt utgangspunkt for å fortsette de systematiske tiltakene som har vært i drift i både Hedmark og Oppland de siste årene.

5.3.4. Tiltak for økt læringsutbytte i Innlandet

Alle skolene i Innlandet utarbeider utviklingsplaner med forankring i målsettinger om å øke elevenes læringsutbytte. I planene settes det ambisjoner og målsettinger og det gis en beskrivelse av planlagte tiltak og tiltak som skolene ønsker å videreføre. Utviklingsplanen er skolens styringsdokument, og planen skal være godt forankret i hele organisasjonen. Ved skoleårets slutt rapporterer skolene på hva som er oppnådd og analyserer resultatene for de ulike indikatorene. Dette skrives inn i en årsmelding etter fastsatt mal.

For å utvikle skolene ytterligere og for å øke elevenes læringsutbytte, er styrings- og utviklingsdialogen mellom den enkelte skole og skoleeier viktig. Årsmeldingen og utviklingsplanen er utgangspunktet for den årlige styrings- og utviklingsdialogen. I styrings- og utviklingsdialogen blir alle skolens resultater gjennomgått og diskutert med skolens ledelse, elevråd og tillitsvalgte. Styrings- og utviklingsdialog bidrar til at hele organisasjonen aktivt og kontinuerlig analyserer og reflekterer over oppnådde resultater og iverksatte tiltak. Dette skal i neste omgang føre til enda bedre læringsutbytte og resultatoppnåelse samt felles innsats for å nå politisk vedtatte mål for videregående opplæring. Skolene har gjennom foreliggende statistikk og dokumentasjon gode kunnskaper om egen virksomhet. I årsmeldingen analyserer og vurderer skolene foreliggende statistikk og dokumentasjon. I forlengelsen av dette kommer det opp gode forslag til nye tiltak for å øke læringsutbyttet og resultatene til elevene ytterligere.

Det foreligger mye forskningsbasert kunnskap om hvordan elever lærer i skolen. Læringsforskningen har sett på hva som bidrar til læring, og denne kunnskapen er svært verdifull og har betydning for hvordan skolene og den enkelte lærer planlegger og tilrettelegger opplæringen. For å kunne treffe riktige beslutninger om hvordan opplæringen skal legges opp på best mulig måte, er det i tillegg til forskningsbasert kunnskap også viktig å ta utgangspunkt i kunnskapen om nåværende situasjon. Med et slikt utgangspunkt har man bedre forutsetninger for å iverksette vellykkede endringsprosesser, enn der hvor endringer ikke i samme grad er tilpasset dagens praksis og ny kunnskap om hvordan elever lærer best mulig.

Gode skoler som blant annet bidrar til å redusere betydningen av elevenes sosiale bakgrunn og kjønn for å oppnå gode læringsresultater, fokuserer på skole og læring som helhet og kjennetegnes av høy kvalitet på undervisningen og elevenes læringsmiljø. Noe av det viktigste skolene kan gjøre for å øke elevenes læringsutbytte og redusere forskjeller, er å utvikle en inkluderende skolekultur kombinert med tydelig klasseledelse, strukturerte rammer og lærere med solid fagkompetanse og med vekt på at alle elevene får utnyttet sitt potensiale for å lære.

Kompetanse – lærende profesjonsfellesskap

Skolebasert kompetanseutvikling har de siste årene vært viktig både for Hedmark fylkeskommune og Oppland fylkeskommune. Alle skolene har etablert arenaer for læring og kompetanseheving internt i kollegiet på skolen, og bidrar dermed aktivt i utviklingsarbeidet på egen skole.

Det har over tid vært jobbet systematisk med å utvikle gode og lærende profesjonsfellesskap på de videregående skolene i Innlandet. Dette er viktig for å utvikle gode skoler. I overordnet del av læreplanen som ble fastsatt ved kongelig resolusjon 1. september 2017, men som ikke trådte i kraft før skoleåret 2020-21, står det at god skoleutvikling krever rom for å stille spørsmål og lete etter svar og et profesjonsfellesskap som er opptatt av hvordan skolens praksis bidrar til elevens læring og utvikling. Alle ansatte må ta aktivt del i det profesjonelle læringsfellesskapet for å videreutvikle skolen. Det innebærer at fellesskapet reflekterer over verdivalg og utviklingsbehov, og bruker forskning, erfaringsbasert kunnskap og etiske vurderinger som grunnlag for målrettede tiltak. Velutviklede strukturer for samarbeid, støtte og veiledning mellom kolleger og på tvers av skoler fremmer en delings- og læringskultur (Overordnet del av læreplanen, 3.5).

Fagfornyelsen – nye læreplaner

Våren 2020 ble nye læreplaner for alle gjennomgående fag i hele grunnopplæringen fastsatt. I tillegg ble det vedtatt nye læreplaner for utdanningsprogrammene på yrkesfag og nye læreplaner for programfag i studieforberedende utdanningsprogram for elevene på Vg1. De nye læreplanene tas i bruk fra og med skoleåret 2020-21 for elevene på Vg1, mens elevene på Vg2 får nye læreplaner i skoleåret 2021-22 og Vg3 elevene i 2022-23. I tillegg til nye læreplaner i fag, trer også overordnet del av læreplanen i kraft fra august 2020.

De nye læreplanene har færre kompetansemål enn de gamle. Det er innført kjerneelementer i alle fag, som er en presisering av det viktigste elevene skal lære i faget. De tre tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling skal gjenspeiles i alle fag.

De nye læreplanene bygger på NOU 2015:8 Fremtidens skole og Meld. St. 28 (2015–2016) Fag – Fordypning – Forståelse – En fornyelse av Kunnskapsløftet. Disse dokumentene peker på hvilke kompetanser som vil være viktige for elevene framover, hvilke endringer som må gjøres i fagene for at elevene skal utvikle disse kompetansene og hva som kreves av ulike aktører i grunnopplæringen for at fornyelse av skolens fag skal bidra til god læring for elevene.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet kompetansepakker til bruk i skolen slik at lærere og skoleledere kan være best mulig rustet til å realisere de nye læreplanene. Gjennom hele skoleåret 2019-20 har det

vært jobbet systematisk med kompetansepakkene og forberedelsene til å ta nye læreplaner i bruk. Arbeidet har vært organisert etter prinsippet om skolebasert kompetanseutvikling, og skolene har jobbet godt med de ulike modulene. Forberedelsene og utviklingen av kompetanse til å jobbe godt med overordnet del av læreplanen og de nye læreplanene i fag videreføres de kommende skoleårene. Skoleeier har nedsatt en gruppe rådgivere som bistår og veileder skolene i arbeidet med innføringen av nye læreplaner.

FYR

FYR (fellesfag-yrkesretting-relevans) var en nasjonal satsing for en yrkesrettet opplæring i fellesfagene matematikk, norsk, engelsk og naturfag. Dette for å gjøre undervisningen mer relevant for elevene mens de er på skolen. Ambisjonen var å gi elevene mer sammenheng og helhet i opplæringen og forberede dem enda bedre på arbeidslivet.

Satsingen på FYR er videreført både i Hedmark og Oppland med gjennomføring av fagdager og samlinger hvor både ledere og lærere fra skolene deltar. På skolene er arbeidet videreført ved at det nå er etablert gode rutiner for samarbeid mellom programfaglærere på yrkesfag og lærere i fellesfag. I det forberedende arbeidet med å ta i bruk nye læreplaner fra skoleåret 2020-21, er det også kommet på plass fastere samarbeid mellom lærere på tvers av fag. De nye læreplanene bygger opp under tverrfaglig samarbeid, og i alle de nye læreplanene er det eget innledende avsnitt om fagets relevans og verdier. Det er derfor naturlig å se videreføringen av FYR i sammenheng med innføringen av de nye læreplanene og fagfornyelse.

IKO

Både Hedmark og Oppland deltok i IKO-prosjektet sammen med Nord-Trøndelag og Aust-Agder fylkeskommuner. Akershus fylkeskommune hadde en mentorrolle i prosjektet, mens Høgskolen i Oslo og Akershus hadde den faglige oppfølgingen med blant annet ansvar for følgeforskning på IKO-modellen. Kunnskapsdepartementet finansierte prosjektet, og prosjektet hadde oppstart i skoleåret 2016-17.

Hensikten med prosjektet var å se på effektene for gjennomføringen i videregående opplæring ved å anvende en bestemt modell for identifisering, kartlegging og oppfølging (IKO) av elever som står i fare for enten å stryke i fag eller ikke å ha vurderingsgrunnlag i fag. Prosjektet ble gjennomført ved at halvparten av de videregående skolene i prosjektfylkene var med som tiltaksskoler og innførte IKO-modellen. Den andre halvparten av skolene var med som kontrollskoler. I både Hedmark og Oppland ble alle de videregående skolene med som IKO-skoler fra og med skoleåret 2018-19.

IKO-modellen tar utgangspunkt i den forskningen som NIFU STEP har gjort rundt bortvalg og frafall i videregående opplæring. Funn i forskningen ble så i sin tid lagt til grunn for å utvikle en egen modell for så tidlig som mulig identifisere og kartlegge elever med risiko for å stryke eller ikke få karakter i fag og å følge opp disse elevene med målrettede tiltak. Identifiseringen og kartleggingen av elever med faglig og sosiale utfordringer skjedde etter fastsatt systematikk som innebar blant annet samtaler med hver enkelt elev ved skolestart for å avdekke behov for tettere oppfølging. Dersom kartleggingen viser behov for tettere oppfølging av eleven, skal det utarbeides en plan for dette. Oppfølgingstiltak skal iverksettes straks og være intensiv og tilpasset den enkelte elev.

Selve IKO-modellen ble konkretisert og utviklet av Akershus fylkeskommune gjennom prosjektet «Redusert bortvalg i en lærende organisasjon». Erfaringene fra Akershus fylkeskommune ble anvendt direkte inn i IKO-prosjektet, og veiledning og bistand fra Akershus fylkeskommune var viktig for å etablere gode og systematiske rutiner på den enkelte skole.

Forskningsprosjektet som Høgskolen i Oslo og Akershus gjennomførte, ble avsluttet vinteren 2019. Konklusjonene i rapporten som ble levert var ikke entydige på effekten av innføringen av IKO-modellen. Metodikken og systematikken i prosjektet ble likevel oppfattet som positiv av de videregående skolene i

både Hedmark og Oppland, og IKO-modellen er nå implementert i alle de videregående skolene i Innlandet.

Forventningsindikator

Det er for de videregående skolene i Innlandet fylkeskommune utarbeidet en indikator som beregner forventet andel elever som fullfører og består opplæringen. Beregningen gjøres ned på utdanningsprogram og trinn på den enkelte skole, og indikatoren er viktig for å heve kvaliteten på styrings- og utviklingsdialogen med skolene. Forventningsindikatoren beregnes ved å ta hensyn til elevenes forutsetninger, valg av utdanningsprogram og på hvilket nivå de er på i opplæringsløpet. En sammenlikning av beregningen av forventningsindikatoren og skolenes faktiske resultater gir god styringsinformasjon, og er et godt utgangspunkt for vurderinger og analyse i skolenes kvalitetsarbeid.

Andre tiltak

De videregående skolene i Innlandet har flere andre tiltak for å øke elevenes læringsutbytte og gjennomføring. Disse tiltakene varierer fra skole til skole, men flere gjennomfører blant annet eksamensforberedende tiltak, ekstra veiledning og oppfølging av elever i fag hvor det er behov for det og ekstratiltak for elever med minoritetsspråklig bakgrunn og med behov for forsterket innsats i norsk.

Gjennom lærerfellesskapene er det viktig med kontinuerlige drøftinger av problemstillinger og utfordringer knyttet til hvordan elevenes læringsutbytte kan økes. Det er viktig å dele erfaringer på tvers i kollegiet og utvikle nye praksiser til det beste for elevenes opplæring. Drøftingene kan av og til ende opp i nye tiltak som skolen velger å gjennomføre. Eksempler på dette er skoler som har innført konkrete tiltak for å styrke grunnleggende kompetanse hos elevene som lese- og skriveferdigheter, tiltak for å øke den digitale kompetansen i kollegiet som igjen kan bidra til ny metodikk og større utbytte av opplæringen m.m.

Skoler i både Hedmark og Oppland hadde i skoleåret 2019-20 ordninger med lærerspesialistfunksjoner. Alt i alt var det til sammen 49 lærerspesialistfunksjoner fordelt på 15 av de videregående skolene i Hedmark og Oppland. Ordningen med lærerspesialistfunksjon er videreført i skoleåret 2020-21 med 68 lærerspesialister. En lærerspesialist skal være faglig oppdatert på forskning og fagdidaktikk på sitt fagområde og i tillegg bruke kompetansen sin til å være med på å utvikle skolen. På den måten vil en lærerspesialist bringe inn forskningsbasert kunnskap i skolen som sammen med den erfaringsbaserte kunnskapen skal legge grunnlaget for tiltak i klasserommet for å øke kvaliteten på opplæringen og derigjennom bidra til at elevene lærer mer.

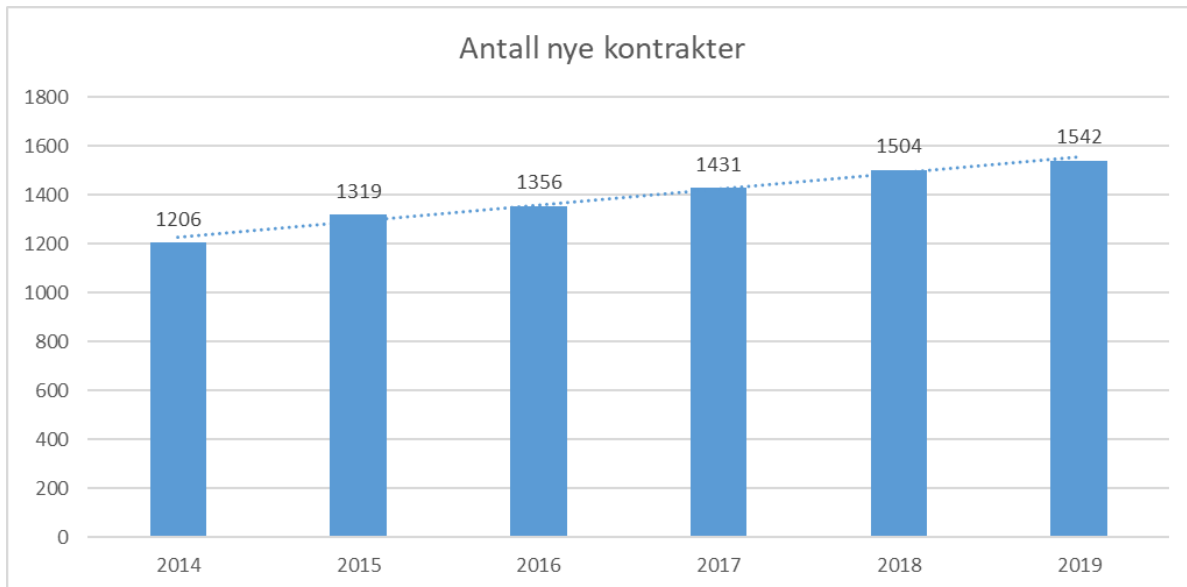
6 Fag- og yrkesopplæring

Fag- og yrkesopplæring omhandler videregående opplæring i bedrift for lærlinger, lærekandidater, praksisbrevkandidater, kandidater for fagbrev på jobb, samt privatister som avlegger fag-/svennebrev jmfør § 3.5 i opplæringsloven (praksiskandidater). Sentrale aktører i fagopplæringen er de selvstendige lærebedriftene, opplæringskontorene med sine medlemsbedrifter, videregående skoler, avdeling for kompetanse og tannhelse i fylkeskommunen og partene i arbeidslivet. Fag- og yrkesopplæring foretar sine resultatmålinger med telledato 31.12 hvert år.

Arbeidslivets rekrutteringsbehov er i stadig utvikling og endring. Dette er en utfordring når det gjelder prognoser for tilgang og behov for framtidige læreplasser. Fylkeskommunen samarbeider med partene i arbeidslivet og opplæringskontorene når det gjelder tilgang på læreplasser og bransjenes behov for lærlinger. Tilgangen på læreplasser i Innlandet er god, og de fleste bransjene melder om økt behov for faglært arbeidskraft. Mange bedrifter opplever at den største utfordringen er å få kvalifiserte søkere. De ser på det å være «kvalifisert» som en kombinasjon av karakterer, fravær, innsatsvilje og -evne, interesse og egnethet. I tillegg må søkeren kunne flytte dit læreplassen tilbys.

6.1 Godkjente lærekontrakter i Innlandet

Pr. 31.12.2019 hadde 3341 personer lærekontrakt i Hedmark og Oppland til sammen. Inkludert i disse tallene er 120 lærekandidater. I løpet av året 2019 ble det godkjent i alt 1542 nye kontrakter i fylkene. Antallet nye kontrakter som inngås hvert år i fylkene har økt jevnt siden 2014.

Figur 16 - Status nye kontrakter i perioden 2014 - 2019 (Kilde: Vigo).

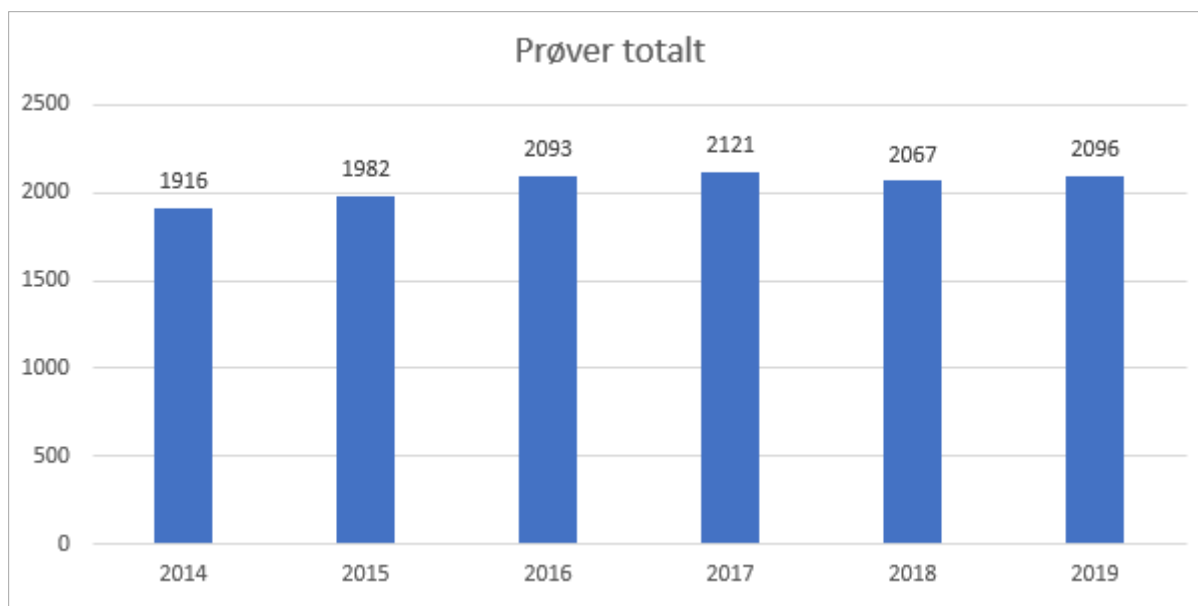
Ikke alle avgangselever fra Vg2 i skole inngår lærekontrakt i Innlandet. Ved utgangen av 2019 hadde 518 Innlendinger lærekontrakt i andre fylker. Samtidig var det 164 personer fra andre fylker som hadde lærekontrakt i vårt fylke. Elevene står fritt til å søke læreplass i andre fylker, og lærebedriftene avgjør selv om de vil ansette lærling fra Innlandet, eller fra et annet fylke.

6.2 Fag-/svenneprøver og kompetanseprøver

Fag-/svenneprøver er sluttvurdering for alle som har fag-svennebrev som mål for sin opplæring. Det vil si lærlinger, elever i alternativt Vg3, praksiskandidater og kandidater for fagbrev på jobb. Prøven tar utgangspunkt i kompetansemålene i Vg3-læreplanen og varierer fra 1-6 dager, avhengig av fagområde. Det er prøvenemndene som planlegger, gjennomfører og vurderer fagprøvene.

Lærekandidater har kompetansebevis som mål for sin opplæring. Lærekandidaten gjennomfører en kompetanseprøve på slutten av læretiden. Kompetanseprøven tar utgangspunkt i lærekandidatens individuelle opplæringsplan og planlegges, gjennomføres og vurderes enten av prøvenemnd eller av den som er faglig leder/instruktør for lærekandidaten. I 2019 ble det til sammen avlagt 2096 prøver i Innlandet.

Figur 17 - Fag-/svenne-/kompetanseprøver pr. år fra 2014-2019 (Kilde: Vigo)

Resultatene fra gjennomførte prøver viser at de aller fleste består. Hele 94,7 % av kandidatene som avla prøve i 2019 fikk enten karakteren Bestått eller Bestått meget godt. Dette viser at alle som får en lærekontrakt, og som fullfører læretiden, har svært gode muligheter for å bestå.

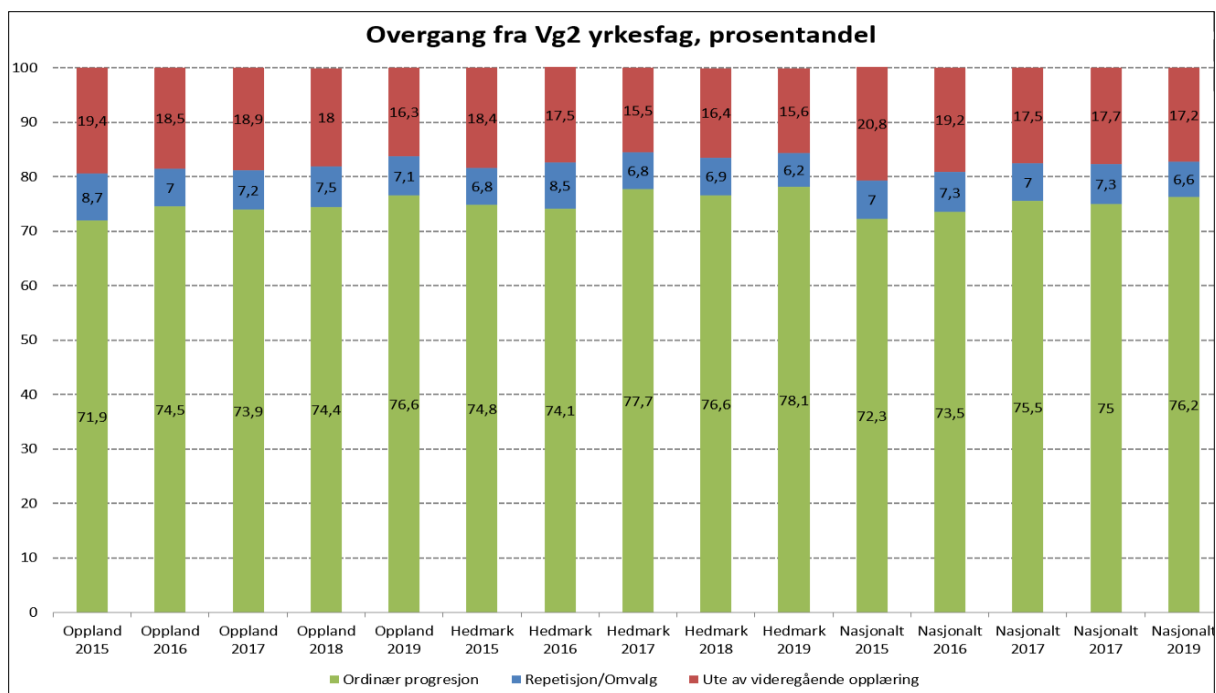
År	Bestått	Bestått meget godt	Ikke bestått	Antall prøver	Andel B og BM
2014	1255	529	132	1916	93,1 %
2015	1264	550	168	1982	91,5 %
2016	1363	582	148	2093	92,9 %
2017	1409	587	125	2121	94,1 %
2018	1361	606	100	2067	95,2 %
2019	1309	676	111	2096	94,7 %

Tabell 6 - Fagprøver (Kilde: Vigo).

Fylkeskommunen skal sørge for at fag-/svenneprøvene gjennomføres etter lov og forskrift, og skal sikre at de 550 prøvenemdsmedlemmene som er oppnevnt har tilfredsstillende vurderingsfaglig kompetanse. Det gjennomføres årlige kompetansehevingstiltak for nemdsmedlemmene for å utvikle vurderingsfaglig kompetanse.

6.3 Overgang fra Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram

Overgangen mellom Vg2 og Vg3 er en av de mest kritiske overgangene med tanke på økt gjennomføring i videregående opplæring. Tabellen nedenfor viser hva elevene i Hedmark og Oppland ender opp med etter Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram. Med ordinær progresjon menes overgang til læreplass, påbygging til studiekompetanse, alternativt Vg3 i skole og yrkesfaglig Vg3 i skole.

Figur 18 - Overgang fra Vg2 yrkesfag, prosentandel (Kilde: Udir)

Det har vært små endringer i tallene fra år til år, men fra 2018 til 2019 har andelen elever med ordinær progresjon i begge fylker hatt en signifikant økning. På landsbasis har totalt 76,2 % av elevene på yrkesfag ordinær progresjon fra Vg2 i 2019, mens det samme tallet i Hedmark og i Oppland er henholdsvis 78,1 og 76,6. Økningen i andel elever med ordinær progresjon er meget positiv og medfører at andelen elever som er ute av videregående opplæring, eller gjør repetisjon/omvalg, har gått betraktelig ned siden 2015.

6.4 Kvalitetsutvikling i fagopplæringen

Enhet for videregående opplæring har årlig rapportering og oppfølgingssamtaler med opplæringskontor og lærebedrifter som har lærlinger. Oppfølgingen viser at bedrifter og opplæringskontor generelt har gode systemer for interne planer, dokumentasjon, halvårsprøver og halvårssamtaler. De bedriftene som har behov for å utvikle seg på disse områdene får veiledning, eller eventuelt tilbud om instruktørkurs i regi av fylkeskommunen. De gode resultatene på fag-/svenneprøvene viser at lærlingene har et godt læringsutbytte. Lærlingeundersøkelsen viser også at lærlingene trives godt i bedriftene.

Alle fylkeskommuner skal ha en fast hospiteringsordning som styrker samarbeidet mellom skole og næringsliv. Faglærere på yrkesfag hospiterer i bedrifter, og øker på den måten sin kompetanse og får viktig kontakt med lokalt næringsliv.

Den inngåtte samfunnskontrakten mellom partene i arbeidslivet innebærer at fylkeskommunen skal bidra til å etablere nettverk innen alle utdanningsprogram og utarbeide handlingsplaner som konkretiserer hvordan målene i samfunnskontrakten skal nås. Dette arbeidet er igangsatt og handlingsplanene er under kontinuerlig utvikling. Målet er at alle kvalifiserte søkere skal få læreplass.

6.5 Skolekonkurranser for elever på yrkesfag

I løpet av skoleåret 2019/2020 ble det arrangert skolekonkurranser i flere fag for elever på yrkesfag Vg2. Ett av målene med skolekonkurranser er at de skal resultere i økt samarbeid med lokalt næringsliv, opplæringskontorene og de videregående skolene. Økt samarbeid mellom skolene og bedrifter kan virke positivt for elevene med tanke på praksis i yrkesfaglig fordypning (YFF) og til sist en læreplass i en bedrift.

Uttak til elever til Skole-NM skjer gjennom lokale skolemesterskap og deretter fylkesmesterskap i de deltakende fylkene. Det er fylkeskommunen som sammen med skolene arrangerer dette.

Det ble arrangert skolekonkurranser ved de fleste av de videregående skolene i Innlandet i løpet av høsten 2019. Etter sammenslåingen til Innlandet fylkeskommune ble det bestemt å arrangere «Innlandsmesterskapet» for uttak til Skole NM 2020. Det var planlagt mesterskap i 26 fag i Innlandet i mars 2020, og dette ble gjennomført ved Lillehammer vgs. i restaurant og matfag, Hadeland i helse og oppvekstfagene og Ringsaker videregående skole innen elektrofag. De planlagte konkurransene ved Nord-Østerdal vgs. og Dokka vgs. ble dessverre avlyst på grunn av koronapandemien som medførte stengte skoler i denne perioden.

7 Læringsmiljø

Med «læringsmiljø» mener vi de samlede kulturelle, relasjonelle og fysiske forholdene på skolen som har betydning for elevenes læring, helse og trivsel (Utdanningsdirektoratet 2015). Noen viktige kjennetegn på et godt og inkluderende læringsmiljø er:

- God klasseledelse
- Positive relasjoner mellom elev og lærer
- Positive relasjoner og kultur for læring blant elevene
- Samarbeid mellom skole og hjem
- God ledelse, organisasjon og kultur for læring på skolen

Et godt og inkluderende læringsmiljø innebærer at alle elever møter et høyt ambisjonsnivå og mestringsforventninger, og at lærerne har tro på at elevene kan nå målene for opplæringen. Kravene og forventningene må være realistiske, men samtidig ha nok utfordringer, slik at elevene alltid har noe å strekke seg etter.

Lærerens profesjonalitet er viktig for å etablere et godt læringsmiljø i klassen eller gruppen av elever. Det er fire grunnleggende premisser eller oppgaver for læreren i arbeidet med et godt læringsmiljø (Utdanningsdirektoratet 2018):

- En positiv og støttende relasjon til hver enkelt elev.
- Etablering av en god læringskultur og et læringsfellesskap.
- Etablering av struktur, regler og rutiner.
- Tydelige forventninger og motivering av elevene.

Det er sammenheng mellom et godt og inkluderende læringsmiljø og elevenes utbytte av opplæringen. Hvordan elevene opplever læringsmiljøet i skolen har stor betydning for deres motivasjon, innsats og prestasjoner.

Elevundersøkelsen, som Utdanningsdirektoratet gjennomfører om høsten hvert år, er en viktig kilde som gir informasjon om elevenes eget læringsmiljø på skolen. I forskrift til opplæringsloven er skoleeier pålagt å gjennomføre og følge opp Elevundersøkelsen på Vg1. Både i Hedmark og Oppland har skoleeier også pålagt elevene på Vg2 og Vg3 å gjennomføre Elevundersøkelsen.

Hedmark fylkeskommune har i tillegg til Elevundersøkelsen også gjennomført Lærerundersøkelsen. Lærerundersøkelsen er ikke obligatorisk slik som Elevundersøkelsen, men i Lærerundersøkelsen besvarer lærerne spørsmål blant annet om elevenes læring og trivsel på skolen. Lærerundersøkelsen sammenfaller med flere av spørsmålene i Elevundersøkelsen og er slik sett egnet til å sammenligne elevenes oppfatninger av læringsmiljøet med lærernes meninger om læringsmiljøet. Oppland fylkeskommune har ikke gjennomført Lærerundersøkelsen.

På de fleste indeksene og spørsmålene i Elevundersøkelsen er det ikke store forskjeller mellom det nasjonale snittet og gjennomsnittet i Innlandet. Det er også små variasjoner i snittscore fra det ene skoleåret til det andre. Derimot kan det være større forskjeller i svarene mellom utdanningsprogram

og mellom klasser på den samme skolen. Analysen av resultatene i Elevundersøkelsen er derfor mest interessant på skolenivå. Det er likevel viktig å være klar over at når gruppene blir små, må det utvises forsiktighet med å trekke generelle konklusjoner. Det er viktig at elever og lærere sammen reflekterer og drøfter resultatene av Elevundersøkelsen i klassen, slik at det er mulig å sette inn tiltak for å forbedre læringsmiljøet der hvor det er nødvendig. Skolene jobber aktivt med Elevundersøkelsen og Lærerundersøkelsen og mål og tiltak knyttet til læringsmiljøet legges inn skolens utviklingsplaner. Disse følges opp i styrings- og utviklingsdialogene med skolene som gjennomføres av skoleeier to ganger i året.

Andelen elever som deltar i Elevundersøkelsen er høy for alle de videregående skolene i Innlandet. Svarprosenten i skoleåret 2019-20 var 87,0 %. Både Hedmark og Oppland gjennomfører Elevundersøkelsen på alle trinn i de videregående skolene. Dette gjelder ikke alle fylkeskommuner ettersom Elevundersøkelsen er obligatorisk kun for Vg1-elevene. En konsekvens av dette er at det er en høyere andel Vg1-elever i det nasjonale utvalget, enn i utvalgene for Hedmark og Oppland.

7.1 Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen består av obligatoriske spørsmål knyttet til følgende temaer:

- Trivsel
- Motivasjon, arbeidsforhold og læring
- Hjem-skole-samarbeid
- Støtte fra lærer
- Vurdering for læring
- Medvirkning
- Regler på skolen
- Trygt miljø
- Rådgiving

Alle temaene er relevante og viktige for å kunne danne seg et bilde av hvordan eleven opplever sitt eget læringsmiljø. I Hedmark fylkeskommune har de videregående skolene jobbet etter en «Standard for god undervisningspraksis». Spørsmålene fra Elevundersøkelsen som er gjengitt nedenfor kan settes i sammenheng med denne standarden.

Når elevene svarer på spørsmålene i Elevundersøkelsen graderer de svarene fra 1 til 5, hvor 5 er det mest positive svaralternativet.

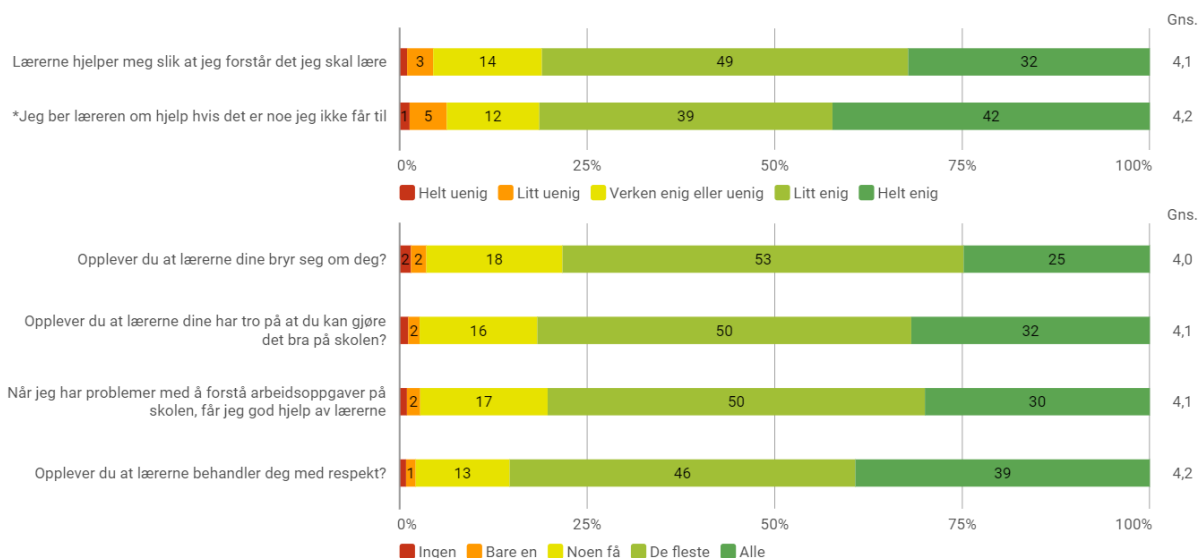
Fylke	Spørsmål i Elevundersøkelsen	2019-20	2018-19	Landet 2019-20
Hedmark	Opplever du at lærerne dine har tro på at du kan gjøre det bra på skolen?	4,2	4,2	4,1
Hedmark	Opplever du at lærerne behandler deg med respekt?	4,3	4,3	4,3
Hedmark	Lærerne hjelper meg slik at jeg forstår det jeg skal lære	4,2	4,2	4,1
Hedmark	Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?	3,9	3,9	3,9
Hedmark	Forklarer lærerne godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes?	4	4	3,9
Hedmark	Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene?	3,7	3,7	3,6
Hedmark	Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	2,9	2,9	2,9
Hedmark	Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget	3,3	3,3	3,3
Oppland	Opplever du at lærerne dine har tro på at du kan gjøre det bra på skolen?	4,1	4,2	4,1
Oppland	Opplever du at lærerne behandler deg med respekt?	4,2	4,3	4,3
Oppland	Lærerne hjelper meg slik at jeg forstår det jeg skal lære	4,1	4,1	4,1
Oppland	Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?	3,9	3,9	3,9
Oppland	Forklarer lærerne godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes?	3,9	3,9	3,9
Oppland	Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene?	3,7	3,6	3,6
Oppland	Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	3	2,9	2,9
Oppland	Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget	3,4	3,3	3,3

Tabell 7 - Elevundersøkelsen Hedmark og Oppland, alle videregående skoler i Innlandet, alle nivå og alle utdanningsprogram (Kilde: Udir)

En god relasjon mellom lærer og elev er grunnleggende viktig for elevenes faglige og sosiale utvikling. Elever lærer mer når de kommer godt overens med læreren, og når det er etablert trygge og forutsigbare rammer for læringsarbeidet. God relasjon bidrar til bedre dialog og kommunikasjon, noe som for eksempel er viktig for en god og læringsfremmende vurderingspraksis. En støttende lærer gir både faglig og emosjonell støtte. Faglig støtte innebærer å støtte opp under læringsarbeidet, mens emosjonell støtte handler om den sosiale situasjonen til eleven.

I Elevundersøkelsen er det utarbeidet en egen indeks «støtte fra lærerne» hvor det inngår flere spørsmål om hvordan elevene opplever støtte og hjelp fra lærerne. Elevenes svar kan fargelegges etter gradering 1 til 5, hvor 1 (lavest score) er gitt fargen rødt, mens 5 har fargen mørkegrønn (høyest score).

Støtte fra lærerne

Figur 19 - Støtte fra lærerne – Elevundersøkelsen 2019-20 – alle videregående skoler i Innlandet, alle nivå og alle utdanningsprogram (Kilde: Hjernene & Hjertet)

Spørsmål Lærerundersøkelsen	Hedmark 2018	Hedmark 2019
Elevene får være med på å vurdere sitt eget skolearbeid	3,9	3,9
Jeg behandler alle elever med respekt	4,9	4,9
Det er god arbeidsro i timene	4,2	4,2
Jeg forklarer elevene hva som er målene i mine fag, slik at de forstår dem	4,5	4,5
Jeg viser elevene at jeg har positive forventninger til deres læring og utvikling	4,8	4,8
Jeg forklarer elevene mine hvorfor vi jobber med ulike tema og oppgaver	4,6	4,6
Jeg forklarer elevene hva det legger svekt på når skolearbeidet deres vurderes	4,7	4,7
Jeg hjelper elevene slik at de forstår det de skal lære	4,7	4,7
Jeg snakker med den enkelte elev om hva han/hun bør gjøre for å bli bedre i fagene	4,7	4,6
Jeg hjelper elevene til å tenke gjennom hvordan de utvikler seg i faget	4,2	4,2

Tabell 8 - Lærerundersøkelsen (Kilde: Udir)

Det er liten variasjon over tid i svarene og resultatene fra Elevundersøkelsen og Lærerundersøkelsen på fylkesnivå. Endringene er marginale fra år til år. Både Hedmark og Oppland ligger noe over landsgjennomsnittet i Elevundersøkelsen. Når det gjelder Lærerundersøkelsen, er det ikke like aktuelt å sammenligne med landsgjennomsnittet ettersom ikke alle fylkene er med i undersøkelsen. Hedmark utgjør dermed en betydelig større andel av utvalget enn befolkningstall og andel av landets lærere skulle tilsi.

Vurderingspraksisen i skolen er viktig for læring. God vurderingspraksis underveis i opplæringen bidrar til å fremme elevenes læring. I Elevundersøkelsen er det flere spørsmål om vurdering og hvordan elevene opplever lærernes vurderingspraksis. I forskningen er det dokumentert fire prinsipper som må ivaretas i gode vurderingsprosesser og som styrker elevenes forutsetninger for å lære mer dersom elevene:

- forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem,
- får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen,
- får råd om hvordan de kan forbedre seg, og
- er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling.

Disse prinsippene er viktige for elevenes motivasjon, forståelse og eierskap til egen læring. Gjennom god vurderingspraksis lærer elevene å lære, slik at progresjonen og læringsutbyttet er høyt. (Utdanningsdirektoratet 2015).

Spørsmål Elevundersøkelsen - vurdering	Hedmark 2019	Oppland 2019	Landet 2019
Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?	3,9	3,9	3,9
Forklarer lærerne godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes?	4	3,9	3,9
Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør?	3,9	3,8	3,8
Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene?	3,7	3,7	3,6
Hvor ofte får du tilbakemeldinger fra lærerne som du kan bruke til å bli bedre i fagene?	3,4	3,4	3,4
Får du være med og foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?	3,1	3,1	3
Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	2,9	3	2,9
Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget	3,3	3,4	3,3

Tabell 9 - Elevundersøkelsen – spørsmål vedrørende vurdering (Kilde: Udir)

Av svarene på spørsmålene i Elevundersøkelsen om vurdering er det høyest score på spørsmålene om læreren forklarer hva som er målene i de ulike fagene, hva det legges vekt på når skolearbeidet skal vurderes og om læreren forteller hva som er bra med arbeidet eleven gjør. Lavest score er det på spørsmålene om elevene får være med å foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet skal vurderes og om elevene får være med å vurdere arbeidet sitt.

7.2 Mobbing og krenkelser

Alle elever har rett på et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og alle skoler skal ha nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Det framgår av opplæringsloven. Å bli utsatt for mobbing og krenkelser har langvarig negativ påvirkning på elevenes helse og velvære. Mobbing og krenkelser hindrer også læring. I Elevundersøkelsen blir elevene spurt om de har blitt mobbet på skolen de siste månedene. Elevene svarer gradert fra alternativet «ikke i det hele tatt» til «flere ganger i uken».

Elevundersøkelsen - spørsmål vedr. mobbing	Landet		Hedmark		Gutt (Hedmark)		Jente (Hedmark)		St.forb (Hedmark)		Yrk.fag (Hedmark)	
	H18	H19	H18	H19	H18	H19	H18	H19	H18	H19	H18	H19
Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene? (prosent)	3	2,8	2,8	2	3,2	2	2,3	1,9	1,3	1,9	4,1	2
Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene? (prosent)	1,8	1,6	1,7	1,6	1,2	1,6	2,1	1,6	0,9	1,1	2,4	2
Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene? (prosent)	2	1,9	1,6	1,7	2,6	1,9	0,5	1,5	1,2	1,3	1,9	2
Andelen elever som oppgir at de i en eller annen kombinasjon er mobbet av medelever, digitalt mobbet av noen på skolen eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. (prosent)	6,2	5,9	4,2	3,3	5,3	3,5	3	3,2	2,1	2,7	6,3	4
Har du selv vært med på å mobbe en eller flere elever på skolen de siste månedene? (prosent)	1	1		0,9								
Har du mobbet andre digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene? (prosent)	0,6	0,7		0,7								

Tabell 10 - Elevundersøkelsen – spørsmål vedrørende mobbing (Kilde: Udir)

Elevundersøkelsen - spørsmål vedr. mobbing	Landet		Oppland		Gutt (Oppland)		Jente (Oppland)		St.forb (Oppland)		Yrk.fag (Oppland)	
	H18	H19	H18	H19	H18	H19	H18	H19	H18	H19	H18	H19
Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene? (prosent)	3	2,8	2,9	3,7	2,8	4,6	2,9	2,8	2,1	2	3,5	5
Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene? (prosent)	1,8	1,6	2,1	1,7	2,1	1,6	2,1	1,8	1,3	0,8	2,7	2,5
Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene? (prosent)	2	1,9	1,8	2,3	2,1	3,1	1,6	1,4	1	1,9	2,6	2,6
Andelen elever som oppgir at de i en eller annen kombinasjon er mobbet av medelever, digitalt mobbet av noen på skolen eller mobbet av voksne på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. (prosent)	6,2	5,9	4,5	5	4,6	6,1	4,4	3,8	3,2	3,2	5,8	6,6
Har du selv vært med på å mobbe en eller flere elever på skolen de siste månedene? (prosent)	1	1	1	1,3	1,5	1,9	0,5	0,8	0,6	0,9	1,4	1,8
Har du mobbet andre digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene? (prosent)	0,6	0,7	0,6	0,9	0,8	1,3	0,5	0,6	0,4	0,6	0,9	1,4

Tabell 11 - Elevundersøkelsen – spørsmål vedrørende mobbing (Kilde: Udir)

Høsten 2019 svarte 2 % av elevene i Hedmark og 3,7 % av elevene i Oppland at de er blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene. Det er nedgang fra året før for Hedmarks elevene, mens det har vært en økning i antall elever som svarer at de blir mobbet i Oppland.

Videre svarte henholdsvis 1,7 % av elevene i Hedmark og 2,3 % av elevene i Oppland at de er blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene. Også her er det økning fra året før i Oppland, mens i Hedmark er det kun en marginal økt endring fra året før.

I både Hedmark og Oppland var det høsten 2019 flere gutter enn jenter som svarte at de ble mobbet på skolen, og mobbing er mer utbredt på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene enn på de studieforberedende utdanningsprogrammene.

Nasjonalt viser Elevundersøkelsen at det forekommer mobbing på nesten alle skoler. Arbeidet for et bedre skolemiljø og mot mobbing og krenkelser må derfor fortsette på alle skoler.

Ved alle de videregående skolene i Innlandet fylkeskommune er det nulltoleranse mot mobbing og krenkelser. I styrings- og utviklingsdialogen med skolene, må skolene redegjøre for hvordan de arbeider for et godt og trygt skolemiljø. Skolene må jobbe aktivt for å forebygge, avdekke og håndtere krenkelser og mobbing. Ved flere skoler jobbes det også aktivt for å forebygge digital mobbing.

For Innlandet fylkeskommune er det utarbeidet felles rutiner for oppfølging av saker som gjelder elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Dette er skoleeier forpliktet til gjennom § 9A i Opplæringsloven. Lovverket er styrket for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø, samt å ivareta rettighetene til elevene som blir mobbet og deres foresatte. Bestemmelsene i lovverket skal også være et effektivt virkemiddel mot mobbing og dårlig skolemiljø, og stiller enda tydeligere krav til hva skolene skal gjøre når elever blir mobbet eller ikke har det trygt og godt på skolen. I tillegg til tett oppfølging av det nye lovverket samarbeider elev- og lærlingeombudet i Innlandet fylkeskommune med skolene og skolenes elevråd i det forebyggende arbeid mot mobbing.

8 Spesialundervisning

Skolen bygger på prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring for alle i en inkluderende skole. Prinsippet om tilpasset opplæring favner både den ordinære opplæringen og spesialundervisning. Skolens evne til å gi elevene opplæring som ivaretar deres faglige og sosiale utvikling, innenfor rammen av ordinær opplæring, blir derfor avgjørende for behovet for spesialundervisning.

Spesialundervisning skal ivareta mulighetene elevene skal ha til å nå realistiske mål dersom ordinær opplæring ikke gir tilfredsstillende utbytte. Det er med andre ord en tett sammenheng mellom tilrettelegging av den ordinære opplæringen og behovet for spesialundervisning. Utviklingen med hensyn til andel elever som får vedtak om spesialundervisning, har ført til at det er et erklært mål at den ordinære opplæringen generelt må tilpasses bedre slik at behovet for spesialundervisning reduseres. Hva som er tilfredsstillende utbytte er et skjønnsmessig tema, og det er derfor viktig at skolen bevisst bruker det handlingsrommet som ordinær opplæring gir.

Skolens kompetanse i å vurdere egen tilrettelegging gjennom en analyse av hva som er tilfredsstillende utbytte har betydning for vurderingen av behovet for spesialundervisning. Dette kan gjelde forhold som for eksempel elevens forutsetninger, organisering, pedagogisk differensiering av undervisning og oppgaver, metodevalg, særskilt tilrettelegging som for eksempel bruk av hjelpemidler, ansattes kompetanse og holdninger, samt relasjonelle forhold i et systemisk perspektiv.

8.1 Vedtak om spesialundervisning

Etter at PP-tjenesten har oversendt sin sakkyndige vurdering til skolen, skal skolen vurdere og avgjøre om eleven har rett til spesialundervisning. Myndigheten til å fatte enkeltvedtak er i Innlandet fylkeskommune delegert til rektor ved den enkelte skole.

I Oppland fylkeskommune hadde 276 elever enkeltvedtak i ett eller flere fag skoleåret 2019/2020. Dette utgjør 4,4 % av det totale elevantallet. Av disse var det 46 elever som utgjør 0,7 % som var knyttet til egne tilrettelagte tilbud.

I Hedmark fylkeskommune hadde 251 elever enkeltvedtak i ett eller flere fagskoleåret 2019/2020. Dette utgjør 3,9 % av det totale elevtallet. Av disse var det 139 elever som utgjør 2,2 % knyttet til egen tilrettelagte tilbud.

Slått sammen til Innlandet fylkeskommune mottar 4,1% av elevene spesialundervisning i ett eller flere fag. 1,4% er knyttet til egne tilrettelagte tilbud.

Innlandet fylkeskommune har sammen med skolene etablert felles rutiner og prosedyrer for å følge opp de krav, forventinger og behov som kommer til uttrykk gjennom nasjonale og lokale styringsdokumenter, læreplan, lover og regler. Gjennom styrings- og utviklingsdialog og regelmessige stikkprøver følger skoleeier opp skolenes arbeid med enkeltvedtak, individuelle opplæringsplaner, årsrapporter og om skolene benytter fagsystemet Elements til å dokumentere saksgang for spesialundervisning. Det evalueres fortløpende rutiner som følge av tilsynene som fylkesmannen gjennomfører, og som konsekvens av fylkeskommunale kvalitetsvurderingssystemer og lokalt utviklingsarbeid.

9 Rådgivningstjenesten

Rådgivningstjenesten i videregående opplæring er en lovpålagt tjeneste hjemlet i opplæringsloven §9-2 og forskrift til opplæringsloven kapittel 22. I tillegg til dette har Utdanningsdirektoratet kommet med en anbefaling til formell kompetanse og veiledende kompetansekriterier for rådgivere i skolen. I forbindelse med evaluering av rådgivningstjenesten i tidligere Oppland i 2016 ble det fattet vedtak om krav til 60 studiepoeng rådgivningsstudier for nyansatte rådgivere, i tillegg ble det i 2017 startet et kompetanseutviklingsprosjekt som gikk over 1,5 år og ble avsluttet i desember 2019. I Hedmark har det vært tilrettelagt og finansiert 30 studiepoeng for alle rådgivere i fylket, men ikke gjort politiske vedtak om krav.

Innlandet fylkeskommune har som mål å styrke det helhetlige læringslivet. I forskrift til opplæringsloven kap. 22 forventes det at rådgivning i skolen blir lagt opp som en prosess og at de to rådgivningsformene sosialpedagogisk rådgiving og utdanning- og yrkes rådgiving sees i sammenheng. Dette kommer til syne gjennom fokus på helhetstenkning i det 13.årige skoleløp, kompetanseutviklingstiltak for rådgivere og i tidligere Oppland en innsats for en samordnet og tilgjengelig elevtjeneste.

For å forebygge feilvalg og omvalg blant elever i den videregående skolen er videregående opplæring blant annet avhengig av at elevene i ungdomsskolene får god informasjon og utvikler karrierekompetanse. Innlandet fylkeskommune drifter nettverksarbeid i Innlandet og dette ledes av regionale rådgiverkoordinatorer. Hensikten er å skape sammenheng i det 13.årige skoleløp og en helhetlig karriereveiledning i et livslangt perspektiv gjennom økt samarbeid mellom skoleslagene, og mellom skole og arbeidsliv.

I tidligere Oppland fylkeskommune er rådgiverkoordinatorer lokalisert på de regionale karrieresentrene og delfinansiert av de tilhørende kommunene. Rådgiverkoordinatorer fungerer i tillegg som ressurspersoner inn mot ungdomsskolenes arbeid med faget utdanningsvalg. I tidligere Hedmark fylkeskommune er koordinatorer en funksjon knyttet til de regionale rådgivernetverkene. Koordinatorer fungerer som et ledd mellom skolene og sentraladministrasjonen. Rådgiverkoordinatorer driver nettverk knyttet til utdanning og yrkesrådgiving og rådgiving til minoritetsspråklige. Det arbeides med tema som integrering, sosiale ulikheter, kjønnsutradisjonelle valg m.m.

Det har vært stor aktivitet rundt informasjonsarbeidet knyttet til videregående opplæring og informasjon om videre studier. Rådgiverne i videregående opplæring har deltatt på og arrangert; ulike messer, besøksdager i videregående opplæring, utprøvningsdager for elever i ungdomsskolen m.m. I tillegg samarbeides det med høyskole og universitet om ulike aktiviteter som viser frem mulighetene for videre studier.

Det sosialpedagogiske arbeidet på de videregående skolene viser til aktivitet knyttet til enkeltelever, til skolemiljøarbeid, oppfølging av hybelboere, til overgangsarbeid og til arbeid med å forebygge mobbing og krenkelses og til arbeid knyttet til klassemiljø. Begge tjenestene arbeider aktivt med eksterne aktører knyttet til andre fagmiljøer/institusjoner.

I elevundersøkelsen har elevene besvart spørsmålet: Hvor fornøyd er du med den rådgivningen du fikk om utdanning og yrke på ungdomsskolen. Da svarer elevene i Innlandet til et gjennomsnitt på 3.7 (fra en skala fra 0-5).

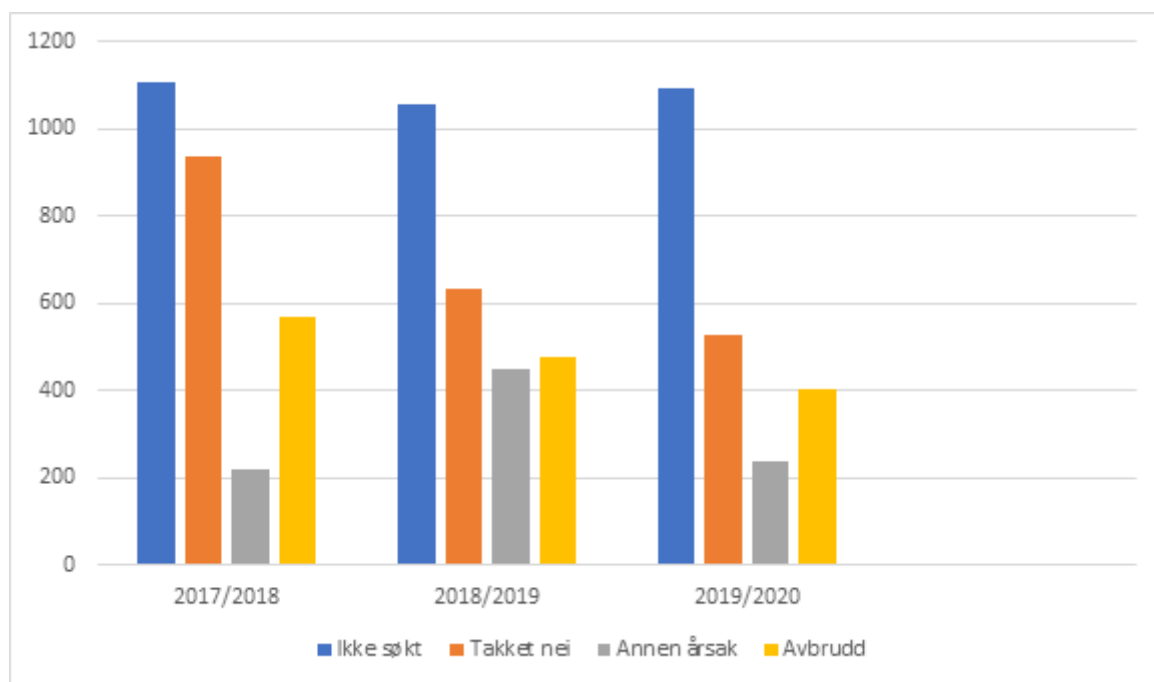
Situasjonen med koronapandemien har i stor grad påvirket rådgivningstjenesten, men til tross for dette har rådgiverne vist stor omstillingsevne, positiv innstilling til å ta i bruk digitale plattformer i oppfølging av elever og ulike digitale løsninger for informasjonsarbeid.

10 Oppfølgingstjenesten

Oppfølgingstjenesten (OT) er en lovpålagt tjeneste, som skal kontakte ungdom i aldersgruppen 15 – 21 år som har rett til videregående opplæring, men som av ulike årsaker ikke er i offentlig videregående opplæring. OT gir ungdommen tilbud om veiledning og bistand til å komme i opplæring, arbeid eller andre kompetansefremmende tiltak.

I skoleåret 2019/2020 var 2262 ungdommer i kontakt med OT. Dette er litt lavere sammenlignet med skoleåret 2018/2019 da tallet var 2631. Mange av ungdommene som var i kontakt med OT, var i eller kom i en eller annen form for aktivitet i løpet av skoleåret. De to viktigste årsakene til at ungdom kommer i kontakt med OT er at de enten ikke har søkt om opplæring eller at de har takket nei til den opplæringen de er tilbudt.

Figur 20 viser årsaken til at ungdom har vært i kontakt med Oppfølgingstjenesten de tre siste skoleårene.

Figur 20 - Årsak til kontakt med OT (Kilde: Udir)

Figuren viser at den største gruppa Oppfølgingstjenesten arbeider med, er de ungdommene som velger å ikke søke til videregående opplæring. Vi vet at nesten 100 % av elevene i grunnskolen søker til videregående skole. De få som ikke sender søknad via Innlandet fylkeskommune, har som oftest planene for kommende år klare. Utfordringen ligger i at det er et større antall elever som er på videregående nivå i opplæringen som ikke søker skoleplass i Innlandet for kommende skoleår. Antall ungdommer som ikke søker fylkeskommunal skoleplass har økt sammenlignet med forrige skoleår.

Tabell 8 viser hvilken aktivitet/status ungdommene som har vært i kontakt med OT, har ved skoleårets slutt.

Skoleår	Opplæring	«Finn Din Vei» og «OT skole»	Oppfølging av OT	Arbeid	Nav	Annet
2017/2018	988	94	353	700	339	433
2018/2019	874	102	376	418	315	395
2019/2020	798	91	316	336	332	251

Tabell 12 - Ungdommens aktivitet ved skoleårets slutt, de siste ti årene (Kilde: Udir)

«Annet» beskriver ungdom som er syke, har flyttet, er i militæret, går på folkehøgskole, er gravide/har barn eller som har takket nei til videre kontakt med Oppfølgingstjenesten. Antall ungdommer i denne gruppa er lavere enn de to foregående skoleårene.

Antall ungdom som ikke er i aktivitet har gått ned fra 376 i skoleåret 2018/2019 til 316 i skoleåret 2019/2020. Dette er også en god utvikling sammenlignet med skoleåret 2017/2018. Det er særlig i denne gruppen det er viktig å holde antallet lavt, og det er utfordrende å få disse ungdommene i aktivitet. Det er nødvendig å følge opp utviklingen av denne gruppen, for å avdekke hvilke faktorer som virker inn på dette resultatet. Forskning viser at ungdom som er mer enn to år utenfor videregående opplæring har liten sannsynlighet for å begynne igjen og at de derfor har stor risiko for ikke å oppnå sluttkompetanse på videregående nivå på sikt. Det er grunn til å anta at denne gruppen stiller relativt svakt i forhold til både arbeidsmarkedet og opplæring i framtiden.

Oppfølgingstjenesten har det siste årene fått bedre oversikt over ungdommens aktivitet. I 2019/2020 er det registrert 31 ukjente. Dette er ungdom som Oppfølgingstjenesten ikke kommer i kontakt med. Tilsvarende tall for skoleåret 2018/2019 var 45.

Innlandet fylkeskommune har to tiltak for ungdom utenfor opplæring, «Finn Din Vei» og «OT skole». Det er tilbud til ungdom i Oppfølgingstjenestens målgruppe som har behov for et aktivitetstilbud og mulighet til å få veiledning i fag til privatist eksamen. Tiltakene skal evalueres i forbindelse med samordning av Oppfølgingstjenesten.

11 Internasjonalt servicekontor

Internasjonalt servicekontor (ISK) legger til rette for at lærlinger i innlandet kan søke om å tilbringe 13-14 uker av læretiden i et land i Europa. ISK har ansatt lærling i reiselivsfag. Kontoret har samarbeidspartnere i Italia, Spania, Tyskland, Østerrike, Danmark, England og Irland. Samarbeidspartnerne legger til rette for oppholdene og finner bosted og arbeidssted til lærlingene. Kontoret tilbyr lærlingene å reise ut vår eller høst. Den enkelte lærling avtaler med faglig leder hva som passer best for arbeidsstedet og i forhold til når den enkelte skal opp til fagprøve.

Totalt reiste 33 lærlinger ut høsten 2019 til 6 destinasjoner. I januar 2020 sendte kontoret ut 31 lærlinger til 5 destinasjoner. Disse fikk ikke fullført oppholdet grunnet koronapandemien.

Faglige ledere/instruktør, faglærere og opplæringskontor

ISK arrangerer ekskursjon for faglige ledere. Vår samarbeidspartner i utlandet organiserer besøket på destinasjonen. Opplæringskontor får også tilbud om å besøke lærlingene i utlandet og i mange tilfeller reiser de istedenfor en representant fra lærebedriften.

Internasjonalt servicekontor bidrar gjennom Erasmus+ midlene til finansiering av ulike type utenlandsopphold for yrkesfaglærere. Kontoret bevilger midler til skolene etter søknad og finansierer etter faste satser. Skolene får på denne måten enklere tilgang til midler for å kunne reise på besøk til aktuelle skoler/bedrifter i utlandet. Dette gir i neste omgang mulighet for internasjonal praksis for elever på yrkesfag.

Erasmus+ og ny programperiode

ISK søker hvert år om Erasmus+ midler. DIKU (Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning) administrerer og tildeler midlene i Norge. Midlene er øremerket mobilitetsprosjekter. Ny programperiode starter i 2021 – 2027 og ISK vil søke om akkreditering som vil gi mulighet til å bruke midlene til flere grupper i videregående opplæring.

Koronapandemien

ISK hadde 28 lærlinger i utlandet da koronapandemien inntraff. Med god hjelp fra utenlandske samarbeidspartnere og reisebyrå fikk vi alle lærlingene hjem i løpet av 14 og 15. mars. I etterkant av hjemkomsten fulgte ISK opp alle lærlingene med telefonsamtaler, meldinger og digitale møter. Våren 2020 ble brukt til å planlegge for utreise for nye lærlinger. Koronapandemien har gjort at utreise for disse foreløpig er utsatt.

12 Voksnes læring

Voksnes læring i Innlandet består av:

- Karriere Oppland, fem regionale karrieresenter
- Senter for voksnes læring, ved fire videregående skoler i Hedmark
- Fylkesdekkende senter for nettundervisning i Trysil
- Karrieresenter Hedmark

Hedmark og Oppland har organisert voksnes læring og karriereveiledning ulikt. Mens lovpålagte oppgaver gjennomføres i begge fylkene, har Oppland faset inn flere oppgaver i Karriere Oppland. I 2020 utredes framtidig organisering. Det vil bli lagt fram en politisk sak med forslag til organisering våren 2021. Fram til ny organisering er på plass driftes aktiviteten som i 2019.

Voksnes læring er fylkeskommunens tilbud om opplæring og karriereveiledning til voksne innbyggere. Tjenestene omfatter:

- opplæring i yrkesfag tilpasset regionens behov
- opplæring i fag til generell studiekompetanse
- tilrettelegger for samhandling på ulike arenaer for å sikre en mer helhetlig tilnærming til det 13-årige skoleløpet
- karriereveiledning til innbyggere over 19 år
- desentrale studietilbud innen fag- og høgskolestudier i regionene
- arbeider for samarbeid med kommuner o.a. om god opplæring og integrering av innvandrere og flykninger
- fasilitere regionale nettverk for god samhandling for å imøtekomme regionale behov for kompetanse

Sentrene for voksnes læring og fylkesdekkende senter for nettundervisning har veiledning og opplæring av videregående opplæring av voksne som sin hovedoppgave.

Karriere Oppland har bygd sin virksomhet på seks funksjoner 1. veiledning, 2. videregående opplæring for voksne, 3. koordinering, styrking og utvikling av rådgivertjenesten, 4. tilrettelegging for fag- og høgskoleutdanning, 5. nettverksutvikling og innhenting av kompetansebehov og 6. motivasjon/rekruttering.

Karrieresenter Hedmark er tidligere Hedmark fylkeskommunes satsing på karriereveiledning, og en viktig del av partnerskapet for karriereveiledning i fylket. De har 3 årsverk, og skal bidra til at innbyggerne tar gode karrierevalg.

Voksnes læring deltar i en rekke nasjonale prosjekter, modulstrukturert fag- og yrkesopplæring for voksne, kombinasjonsforsøk i samarbeid med kommuner i to regioner, digitalisering av voksenagronom, karriereveiledning for nyankomne flyktninger, prosjekt for styrking av fag- og yrkesopplæring for flyktninger, og i samarbeid med Kompetanse Norge etablere og drifte nasjonal e-veiledertjeneste.

Senter	Ant. personer i opplæring	Ant. personer i yrkesfag	Ant. personer i gen. studiekomp.	Andel bestått gen.studiekomp.	Andel personer med rett til vdg.	Andel personer uten rett til vdg.	Andel min.språklige i opplæring	Avlagte fagprøver i regionen, personer over 25 år	Ant. personer til karriere-veiledning	Ant.studenter fag- eller høyskole
KO Valdres	96	36	60	100	95	5	50	49	111	90
KO Hadeland	192	118	74	93	72	28	53	51	189	79
KO Gjøvikregionen	340	215	125	91	52	48	43	160	333	91
KO Lillehammer	189	102	87	81	68	32	45		246	55
KO Gudbrandsdal	173	144	29	90	60	40	23	104	319	72
SVL Hamarregionen	334	194	140	98	64	36	75	177	497	44
SVL Glåmdal	184	44	119	100	82	18	63	109	172	-
SVL Sør-Østerdal	112	43	69	27	80	20	75	105	240	-
SVL Nord- Østerdal	30	16	14	-	77	23	80	34	-	-
Fylkesdekkende senter for nettundervisning	153	71	82	-	84	16	23	13	153	-
Karrieresenter Hedmark	-	-	-	-	-	-	-	-	332	-
Sum	1803	983	799	76	72 %	28 %	53 %	802	2592	431

Tabell 13 - Oversikt over personer i ulike opplæringsløp (Telleperioden er 1.8- 30.6., avviker fra tidligere år 1.10-30.9).

Tabellen viser at det har vært 1803 personer i opplæring siste år, hvor 60 % har gått yrkesfaglig løp. Det er flest deltakere på helse- og oppvekst, fulgt av bygg- og anleggsgfag. Det er fremdeles stort behov for helsefagarbeidere og sykepleiere, så det vil fortsatt være viktig å rette innsatsen mot ufaglærte som mangler formell kompetanse på området.

802 voksne har avlagt fagprøve siste år i Innlandet, dette viser at det er et stort behov for opplæring av voksne. Det er 799 personer som har tatt fag til generell studiekompetanse. Disse tar et eller flere fag i løpet av et skoleår.

Det har vært en jevn økning av minoritetsspråklige deltakere, men med store variasjoner mellom regionene. Økningen varierer fra 23 til 80 %. Dette medfører behov for ulike opplæringsmodeller og tiltak for å gi voksne minoritetsspråklige reelle muligheter til å tilegne seg nødvendig kompetanse,

som er viktig for god integrering. Karriereveiledning og realkompetansevurdering skal stimulere flere innvandrere til å endre eller bygge på eksisterende kompetanse.

Det er 72 % av deltakerne som har rett til videregående opplæring etter Opplæringslovens §4A-3. Gruppen uten rett til videregående består av kandidater som har stryk i enkeltfag fra tidligere, kandidater som ønsker å forbedre karakterer, kandidater som har fagbrev, men ønsker studiekompetanse og innvandrere med høy utdanning fra hjemlandet som mangler fag for å komme videre i det norske utdanningssystemet.

Det har vært over 2500 personer som har mottatt karriereveiledning i Innlandet i perioden. Hver veisøker har som regel flere samtaler. Det er stor pågang av voksne som ønsker videregående opplæring og karriereveiledning, antall som starter opplæring høsten 2020 er tilnærmet samme som forrige år.

13 Opplæring innen kriminalomsorgen

Fylkeskommunen har ansvaret for å gi grunnskoleopplæring og videregående opplæring til innsatte, jf. opplæringsloven § 13-2a. Kriminalomsorgen skal sørge for nødvendige lokaler til opplæringen som skjer i fengsel. Fengslene i Oppland og Hedmark, samt Friomsorgen, ble fra 01.01.20 slått sammen til Kriminalomsorgen Innlandet.

Antallet soningsplasser i fengsel i Innlandet er til sammen 303, fordelt på 159 plasser med lavere sikkerhetsnivå og 144 soningsplasser med høyere sikkerhetsnivå, inkludert 20 plasser for kvinner.

Det er en økning i antall som soner utenfor anstalt. På Hamar er det en oppfølgingsklasse der det gis tilbud om å fortsette påbegynt opplæring etter endt soning.

Gjøvik, Skarnes, Storhamar og Valdres videregående skoler står for gjennomføringen av opplæringen som skjer i fengslene. Opplæringstilbudet er tilpasset målgruppa. Koronapandemien har skapt utfordringer for opplæringen inne i fengslene. Et nært samarbeid mellom skole og fengsel har gjort det mulig å opprettholde noe opplæringsaktivitet under perioden med strenge tiltak knyttet til smittevern.

Fra 01.01.2019 har Utdanningsdirektoratet forvaltet tildelingen av statlige midler til dette feltet. Fylkesmannen i Vestland har et nasjonalt og koordinerende ansvar for opplæring innenfor kriminalomsorgen.

14 Opplæring innen institusjoner

Fylkeskommunen har ansvar for å ivareta rettighetene til opplæring for beboere og pasienter i helseinstitusjoner – rus og psykiatri, barnevern jf. Opplæringsloven §§ 13-2 og 13-3a. Ansvaret gjelder grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Fylkeskommunen sikrer ivaretagelse av grunnskoleopplæringen ved å inngå avtaler med kommuner der institusjonene ligger.

I tidligere Hedmark gis videregående opplæring i hovedsak i de videregående skoler. For voksne døgnpasienter i helseinstitusjoner gis det grunnskole og videregående opplæring ved den enkelte institusjon.

I tidligere Oppland er det Karriere Oppland, ved karrieresenteret i Gjøvikregionen som har ansvar for opplæringen. De gir opplæring på grunnskole- og videregående nivå for voksne døgnpasienter innen rus- og psykiatribehandling.

Pasientene får også tilbud om karriereveiledning. Det var 168 personer som hadde karriereveiledning i perioden, og 269 personer som fikk videregående opplæring.

Ordningen med statlige, øremerkede midler til opplæringstilbudet ved Tyrilistiftelsens og Fossum-kollektivets avdelinger videreføres og er etablert som en egen tilskuddsordning som administreres av Utdanningsdirektoratet. Disse midlene dekker aktivitet som ligger utenfor fylkeskommunens lovpålagte oppgaver jf. opplæringsloven.

15 Fagskole

Fagskole er en høyere yrkesfaglig utdanning med utdanningstilbud som varer fra ½ til 2 år og gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak.

Utdanningstilbudet ved Fagskolen Innlandet er viktig for å heve kompetansenivået med tanke på å få inn rett kompetanse på viktige felter i privat og offentlig sektor. Etter- og videreutdanningstilbudene i regi av fagskolen er utviklet i nært samarbeid med arbeids- og næringslivet.

Studietilbudene til Fagskolen Innlandet består av 6 ulike helsefag, 8 ulike landbruksfag, bygg- og anleggsgfag inkl. treteknikk, klima/energi/miljø (KEM), forvaltning/drift/vedlikehold (FDV/FDVU), bygningsinformasjonsmodellering (BIM), bygningsvern, elkraft, automatisering, IT-drift og sikkerhet, industriell teknologi, logistikk, samt økonomi og ledelse.

De fleste studietilbud ved Fagskolen Innlandet kan tas enten som heltidsstudier, deltidsstudier eller nettstudier med samlinger.

	2015	2016	2017	2018	2019
Heltid	225	214	232	243	233
Deltid	210	187	228	181	202
Nettbasert	600	644	655	721	810

Tabell 14 - Oversikt antall studenter heltid/deltid/nettbasert utvikling de fem siste år.

16 Vurdering og konklusjon

Tilstandsrapporten er en helhetlig oversikt over skoleåret 2019/2020 for videregående opplæring i Innlandet. Her presenteres resultater og tilhørende analyser for skoleåret. Dette er i tråd med sentralt lovverk og politiske vedtak i Oppland og Hedmark fylkeskommuner sine vedtak fra tidligere år og tilstandsrapporter.

Tall for gjennomføring i videregående opplæring hentes fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Utregningsmetoden beskriver om elevene har yrkes- eller studiekompetanse fem og seks år etter de startet i videregående opplæring første gang. De siste resultatene gjelder 2013-kullet, og viser en gjennomføring på 77,4 % i videregående opplæring i Innlandet. Dette er 0,4 % bedre enn 2012-kullet. Det nasjonale nivået øker i samme periode fra 77,6 % til 78,1 %.

På grunn av endret målemetode for gjennomføring på systemnivå hos SSB er ikke resultatene sammenlignbare med tidligere presentasjoner av gjennomføringsstatistikk. Innlandet fylkeskommune er under landsgjennomsnittet, men avstanden er minkende historisk sett. Ser en resultatene i lys av elevenes grunnskolepoeng ved inngangen til videregående opplæring er gjennomføringen etter fem og seks år i Innlandet meget god. Dette sier samtidig at skolebidraget i Innlandet fylkeskommune er godt.

Når det gjelder gjennomføring pr. skoleår er det en høy gjennomføring for elevene i Innlandet fylkeskommune skoleåret 2019/2020. Dette må ses i lys av den situasjonen som oppstod med koronapandemien og resultatene er således ikke sammenlignbare med tidligere års gjennomføringstall pr skoleår. Det er likevel viktig å merke seg at sammenlignet med landsgjennomsnittet er det en større andel elever som har fullført og bestått skoleåret i Innlandet. Når det gjelder indikator for fravær har Innlandet fylkeskommune lavere fravær sammenlignet med landet. For sluttetere er resultatet likt med landet.

Elevenes kompetanse og karakterer fra grunnskolen er det forholdet som har mest å si for om en elev gjennomfører videregående opplæring. Elevenes sosiale bakgrunn og foreldrenes utdanningsnivå spiller

også statistisk sett en stor rolle. Innlandet ligger blant de laveste i landet når det gjelder utdanningsnivå, og det er store forskjeller mellom kommunene. Elevenes grunnskolepoeng inn i videregående opplæring er under landsgjennomsnittet og til sammen gir dette de videregående skolene i Innlandet et krevende utgangspunkt for å bedre gjennomføringen. Det er også krevende med de store regionale forskjellene i grunnskolepoeng og utdanningsnivå. Enkelte kommuner gir elevene et vanskeligere utgangspunkt enn andre. Med dette som bakteppe er det desto viktigere at fylkeskommunen og de videregående skolene driver et systematisk utviklingsarbeid og har høy kvalitet på undervisningen og elevenes læringsmiljø.

Oppsummert viser resultatene i karakterutvikling skoleåret 2019/2020 en positiv utvikling. I arbeidet om å øke læringsutbyttet er det generelt stor oppmerksomhet mot de faglig svake elevene, og tiltak rettes mot at disse elevene skal fullføre og bestå videregående opplæring. Det er også viktig å understreke at Innlandet fylkeskommune skal øke læringsutbytte for alle elever – også de faglig sterke elevene.

Elevenes læringsmiljø er en viktig faktor for å øke læringsutbytte og gjennomføring. Elevundersøkelsen 2019 viser at Innlandet fylkeskommune er jevnt over likt med landet eller bedre. Dersom en ser på forskjeller mellom kjønn og utdanningsprogram er det større variasjoner, også mellom skoler.

Det har de siste årene vært en positiv utvikling når det gjelder antall avlagte fagprøver. Overgangen fra Vg2 yrkesfag har for Innlandet en meget god progresjon sammenlignet med nasjonalt snitt og tidligere år. Det er fortsatt behov for et tett samarbeid mellom de videregående skolene og bedriftene i fylket, og det er viktig å videreføre de tiltak og satsinger som er igangsatt.

Referanser

Backe-Hansen, Elisabeth m.fl (2014). *Kjønnforskjeller i skoleprestasjoner, En kunnskapsoppsummering*. NOVA, Oslo.

Eriksen, E. M. (2011). *Frafallsfaktorer i et system – og individperspektiv*. Spesialpedagogikk nr. 9, 2011.

Kunnskapsdepartementet (2014). *Elevenes læring i fremtidens skole – Et kunnskapsgrunnlag*. NOU 2014: 7. KD, Oslo.

Kunnskapsdepartementet (2015). *Fremtidens skole – fornyelse av fag og kompetanser*. NOU 2015: 8. KD, Oslo.

Lillejord, S. m.fl (2015). *Frafall i videregående opplæring: En systematisk kunnskapsoversikt*. Kunnskapssenter for utdanning, Oslo.

Markussen, E. (2014). *Utdanning lønner seg. Om kompetanse fra videregående og overgang til utdanning og arbeid ni år etter avsluttet grunnskole 2002*. Rapport 1/2014. NIFU, Oslo.

Nordahl, T. (2007). *Hjem og skole. Hvordan skape et bedre samarbeid?* Universitetsforlaget, Oslo.

Nordahl, T. m.fl. (2011). *Kjennetegn på skoler med små kjønnforskjeller*. Rapport 14/2011, Høgskolen i Hedmark.

Utdanningsdirektoratet (2014). *Utdanningsspeilet 2014- Tall og analyse av barnehager grunnopplæringen i Norge*. Utdanningsdirektoratet, Oslo.

Utdanningsdirektoratet (2015). *Utdanningsspeilet 2015- Tall og analyse av barnehager grunnopplæringen i Norge*. Utdanningsdirektoratet, Oslo.

Utdanningsdirektoratet (2016). *Gjennomføringsbarometeret 2016*. Utdanningsdirektoratet, Oslo.

Utdanningsdirektoratet (2016). *Utdanningsspeilet 2016*. Utdanningsdirektoratet, Oslo

Utdanningsdirektoratet (2017). *Utdanningsspeilet 2017*. Utdanningsdirektoratet, Oslo

Utdanningsdirektoratet (2018). *Utdanningsspeilet 2018*. Utdanningsdirektoratet, Oslo

Utdanningsdirektoratet (2019). *Utdanningsspeilet 2019*. Utdanningsdirektoratet, Oslo

Utdanningsdirektoratet (2015a). *Samarbeidet mellom hjem og skole*. URL: <http://www.udir.no/Laringsmiljo/Bedre-laringsmiljo/Hjem-skole-samarbeid/Samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>

Utdanningsdirektoratet (2015b). *Rammeverk for skolebasert kompetanseutvikling på ungdomstrinnet 2013-2017*. URL: <http://www.udir.no/Utvikling/Ungdomstrinnet/Skolebasert-kompetanseutvikling/Rammeverk-for-skolebasert-kompetanseutvikling-pa-ungdomstrinnet-2012-2017/>

Utdanningsdirektoratet (2015c). *Om temaene i Elevundersøkelsen. Vurdering for læring*. URL: <http://www.udir.no/Laringsmiljo/Elevundersokelsen/Om-brukerundersokelsene1/Elevundersokelsen/Om-temaene-i-Elevundersokelsen/Vurdering-for-laring/>

Utdanningsdirektoratet (2019). <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/fravar2/fravar-i-videregaende-skole-2018-19--tre-ar-etter-innforing-av-fravarsgrensen/>

Eifred Markussen m.fl.(2017). *Skolebidragsindikatorer i videregående skole*. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)

Kristoffer Rørstad m.fl.(2017) *NHOs kompetansebarometer 2017*. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)

Eifred Markussen m.fl.(2020).*Fra 16 til 30 Om utdanning, jobb og inntekt for 9341 unge fra Østlandet, 14 år etter at de gikk ut av tiende klasse i 2002*. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)